

Lietuviai

The Lithuanian Semi-Weekly Newspaper.
Authorized by EUCOM/HQ Civil Affairs Division.
Authorization No. UNDP 203 * Publisher:
Al. Laikūnas, (13b) Memmingen, Postfach 2.
Circulation: 9.000 * Printer: Dietrich & Schuster,
Memmingen, Schranneplatz 6.
Vyr. redaktorius V. Meškauskas, redaktorius
J. P. Palukaitis. Redakcijos ir Administracijos
adresas: (13b) Memmingen, Postfach 2.
Tel. 2677.

Nr. 44/45

1949. XII. 23.

Taika ir ramybė geros valios žmonėms!

JAV, D. Britanija ir Kanada vienodina ginklus

IKI ŠIOL DIDŽIAUSIAS ATLANTO PAKTO PASISEKIMAS

Londonas (ap). JAV, D. Britanija ir Kanada sutarė suvienodinti savo ginklus ir kariuomenės apmokymą. Tas faktas esąs iki šiol didžiausias Atlanto pakto pasisekimas; pareiškė kompetentingi tų trijų valstybių pareigūnai.

Londoniškis „Times“ komentuoja, kad tas sutarimas atnešias didelę taktinę naudą, nes leisias lengvai vienos kariuomenės dalinius pakeisti arba sustiprinti kitos kariuomenės daliniais.

Pagal amerikinius modelius D. Britanijos ir Kanados ginklai ateityje bus gaminami pagal amerikinius modelius. Būsią sunormuotos graižtvo. Britų kariuomenėje bus įvestas JAV šautuvo modelis. Laivų apginklavimas bus suderintas su naujaisiais atominių bombų sprogimų patirymais. Manoma, kad iki visiško ginklų suvienodinimo praeis daug metų, tačiau nauji ginklai jau dabar bus gaminami vienįgai.

Tas susitarimas neapima atominių bombų ir kitų atominių ginklų.

... tačiau sunku susitarti dėl išlaidų Paryžius (L). Atlanto pakto finansinė komisija šiuo metu posėdžiauja Paryžiuje, JAV delegatui ambasadoriui A. Harrimanui pirmininkaujant. Jos svarbiausias uždavinys pasidalinti kongreso skirtu milijardu dolerių. Taip pat bus tariamasi ir dėl su ginklų suvienodijimu susijusiom išlaidom. Toliau bus sudaryti karui svarbių žaliavų sąrašai, kurias Atlanto pakto kraštai galės pateikti kitiems to pakto partneriams. Bus kalbama ir apie visuotinę ūkinę mobilizaciją karo atveju.

Diplomatinis „Exchange“ agentūros korespondentas nurodo, kad tarp britų ir amerikiečių yra nemažų nuomonių skirtumų dėl amerikiečių ginklų teikimo sąlygų. D. Britanijos ambasadorius Washingtono Sir Oliveris Franksas pareiškė, kad amerikiečių statomų sąlygų britai negalėsia priimti. Mat, Marshallio plano pavyzdžiu ir ginklų pagalbą gauną kraštai turi pasirašyti sutartį su

amerikiečiais, kuria pasižada jiems suteikti žymias sumas savo valiuta. Tas sumas amerikiečiai, pavyzdžiui, gali sunaudoti savo kariuomenės, esančios Atlanto pakto kraštuose, naudai. (Taip iš britų lėšų gali būti padengtos amerikiečių „skraidančių tvirtovių“, esančių D. Britanijoje išlaidos). Nors britai iš principo sutinka su plačia tarpusavio pagalba, tačiau jie bijo, kad ta sąlyga gali per daug apsunkinti jų biudžetą. Taip pat britai nesutinka ir su kita amerikiečių statoma sąlyga, kad jų pateikti ginklai gali būti naudojami tik Europoje. Esą, D. Britanija turinti daug išpareigojimų ir kitose pasaulio dalyse. Britai iš viso nurodo, kad numatytos amerikiečių ginklų pagalbos kiekis nepateisina taip toli einančių reikalavimų. Iš amerikiečių teikiamo kitų valstybių apginklavimui milijardo dolerių, D. Britanijai teks tik 20—25 milijonai dolerių, už kurios D. Britanija gausianti keliolika pasenusių „skraidančių tvirtovių“. Britams geriau patiktų jai skiriamus ginklus įsigyti grynais, bet nesurišti toli einančiais išpareigojimais.

Jei nepavyks susitarti, D. Britanija užims Atlanto pakto tokią pat poziciją, kaip Šveicarija Marshallio plane, kuri irgi su JAV nesudarė jokios dvišalės sutarties, kaip kiti ūkiniai silpni Marshallio plano dalyviai. Didžiausia JAV teikiamų ginklų dalį gaus Prancūzija.

Paskutinėmis žiniomis, amerikiečiai įteikė naujų pasiūlymų, kuriose žadama skaitytis su sunkia britų ūkine būkle ir suteikiama pirmenybė ūkiniais reikalais.

Šią savaitę

* Britų kariuomenės teismas Hamburge nuteisė feldmaršalą E. von Mansteinau ka-
lėti 18 metų už karo nusikaltimus Rytuose. Tą sprendimą „Manchester Guardian“ taip komentuoja: „Jei tas sprendimas ką nors reiškia, tai jis tik patvirtina britų teisės principą, pasmerkti nugalėtą generolą net ir tuo atveju, jei abi pusės nekorektiškai kovojo ir nugalėtojas nėra kaltinamas“.

* Marshallio plano administracija, už jos tikimus Vokietijai įmokėtus jai vieną milijardą trisdešimt šešis milijonus markių paskyrė Vokietijos ūkio atstatymui. 95 milijonai skirti Berlyno ūkio atkūnimui.
* Buv. Bulgarijos min. pirm. pavaduotojas Kostovas penktadienį buvo pakartas. Savo malonės prašyme jis tariamai vėl pripažinęs ir atšaukęs savo teisme pareiktą policijai duotų parodymų atšaukimo.

* Buv. Bavarijos rasiniai persiekiotųjų komisariato pareigūnas Elke Sirewitzas, kuris save vadino Lietuvos žydu, pasirodė esąs buvęs vienos koncentracijos stovyklos Latvijoje viršininkas ir nužudęs daug žydų. Jis nubasutas 6 metais kalėjimo.

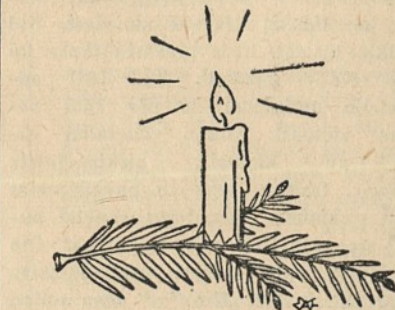
* Württembergo-Badeno seimas priėmė rezoliuciją, kuria reikalauja visų DP iš savo krašto pašalinimo. Vidaus reik. min. Ulrichs pareiškė, kad dar nebegyvena DP nėra tikrici: DP, bet buv. nacių bendradarbiai.

JAV stiprina laivyną Pacifike

Washingtonas (T). Pirmasis JAV atsakymas į jėgų lygsvarės Tolinuosiuose Rytuose išardymą yra Ramiojo Vandenyno laivyno sustiprinimas.

Du sunkieji kreiseriai, kovos laivas „Rochester“ ir ypatingai priešlėktuvinei apsaugai tinkąs vilkstinių palydovų-kreiseris „Juneau“ jau perkelti iš Atlanto į Ramųjį vandenyną.

Karui, baigiantis, JAV turėjo maž daug tiek pat laivų abiejose vandenynuose. Vėliau didesnė aktyvus laivyno dalis buvo perkelta į Atlanto pusę ir Viduržemio jūrą. JAV laivyno vizitai Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Turkijoje ir Graikijoje. Kaip dabar oficialiai pranešama, turėjo tikslie išpėti komunistas. Europoje politinei temperatūrai kiltant, čia buvo suteikti 160 JAV karo laivai, tuo tarpu Ramiajame Vandenyne liko tik 60 laivų. Iš 8 tarnyboje esančių lėktuv-



Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Lietuva atgims, kaip gimė Kristus. Ir bus ji graži, milijonų tautos narių skausmų vargu, auka mirčia ir nenulistamu darbu pagimdya. Jos atgimimo sulaukti linkime mieliems mūsų skaitytojams, bendradarbiams, platintojams, bičiuliams ir visiems geros valios lietuviams.

Memmingenas, Vokietija

J. Palšis,
10, Warrel's Terrace,
Bramley-Leeds, England

J. Mockūnas,
68 Stuart Road, Dulwich,
Adelaide, S. A. Australia

Stp. Nasvytis,
4579 W. 157 str.,
Cleveland 11, Ohio, USA

K. Andriūškevičius,
5155 Bourbonniere str. Ap. 6,
Montreal, Que, Canada

Stp. Paulauskas,
81/186 Paire du Horloz,
Tilleur, Liege Belgie

ir atstovybės užsieniuose

„Eime žmonėm į širdis viltį sėt,
Kartot kaip maldą Vardą Lietuvos“.

Maocetungas pas Staliną

IR MOLOTOVAS PASIRODĖ - SKUBUS PRIEMINAS PAS STALINĄ

Maskva. (L.) Maskvos radijas pranešė, kad Kinijos liaudies respublikos prezidentas Maocetungas atvyko į sovietinę sostinę. Maskvos-Jaroslavlis stotis, į kurią ateina transibiriniai traukiniai, buvo išklota raudonais kilimais ir papuošta gėlėmis ir Sovietų Sąjungos bei komunistinės Kinijos vėliavomis. Maocetungas stotyje pasitiko min. pirm. pav. Molotovas, užs. reik. min. pav. Gromyko ir sovietų gynybos tarybos pirm. marš. Bulganinas. Užs. reik. min. pav. Lavrentevas Maocetungo pasitikti buvo nuvažinęs net iki SSSR-Mandžūrijos sienos. Atvykęs Maskvon, Maocetungas tuoj pat buvo Stalinu. Priėmimo dalyvavo užs. reik. min. Višinskis, min. pirm. pav. Molotovas, Stalino ipėdinis komunistų partijos centro komitete Malenkovas ir marš. Bulganinas. Kaip diplomatinuose Maskvos ir Washingtono sluogsnuose manoma, jau pirmojo susitikimo metu buvo aptartas SSSR-raudonosios Kinijos draugiškumo ir savitarpinės pagalbos paktas. Tą pačią dieną į Maskvą atvyko ir Mongolijos liaudies respublikos delegacija.

Maocetungo vizitas Maskvoje yra ne tik pirmasis Kinijos komunistų vado apsilankymas, bet ir iš viso pirmasis Kinijos valdovo vizitas Maskvoje. Vos tik atvykęs Maskvon, jis pareiškė apie Kinijos ir Sovietų Sąjungos santykius: „Abi tautos riša gili ir stipri draugystė“. Maocetungas padėjo Sovietų Sąjungai už tą pagalbą, kurią sovietai tiek metų teikė Kinijos „išsilaisvinimui“.

Veikla

* VLIKO nariai J. Brazaitis ir V. Sidzikauskas grįžo iš Šveicarijos, kur dalyvavo Europos Sąjūdžio kultūros konferencijoje (žūr. „Lietuva Europos Kultūros Konferencijoje“ 8 psl.), o J. Kaminskas — iš Paryžiuje įvykusios socialistų konferencijos.

* St. Lozoraitis, kuris šiomis dienomis grįžta iš JAV, gal būt keliom dienom sustos Vokietijoje.

* Dr. K. Grinius, kaip buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas, gruodžio 12 d. pasuntė JT generaliniam sekretoriui Trygve Lie laiška, kuriame palaido ministerio Žadeiko, įteiktą spalio 31 d. VLIKO memorandumą genocido reikalui.

* Tas pats memorandumas Urugvajaus sostinėje Montivideo išleistas atskiru leidiniu ispanų kalba „Denuncia Litwana ante ONU“, rado plataus atgarsio Pietų Amerikos spaudoje.

* K. Skirpa, plaukdamas į JAV, mums pranešė, kad Vokietijos kancleris Adenauerio paskyrimo proga su juo pasikeitė telegramais, kaip paskutinis Lietuvos pasiuntinys Vokietijoje. Ta pačia proga sveikinimais su Dr. Adenaueriu pasikeitė ir VLIKO pirmininkas Prel. Krupavičius.

Susirūpinimas Vakaruose

Maocetungo oficialus vizitas Maskvoje, kurio proga Stalinui buvo atgabenta 15 vagonų dovanų, jų tarpe ir labai brangių Kinijos reikmenų, atkreipė viso pasaulio dėmesį. Washingtono, Londone ir Paryžiuje spėliojama, kokių politinių pasekų atneš šis vizitas. Bendrai manoma, kad tarp Sovietų Sąjungos ir Kinijos bus pasirašytas ar jau pasirašytas plataus masto paktas.

Britų diplomatai Londone teigia, kad D. Britanijos vyriausybė apie Maocetungo kelionę į Maskvą jau anksčiau žinojusi. Tik dėlto, esą, užs. reik. min. Bevinas atidėjęs numatytajam raudonosios Kinijos pripažinimui. Tačiau tik atidėjęs, o ne atmetęs.

Londone taip pat manoma, kad Sovietų Sąjunga milžiniškos kapitalo investicijomis numatanti monopolizuoti Kinijos ūkį.

Washingtono ryšium su šiuo vizitu domimasi Mandžūrijos klausimu. Tikima, kad Mandžūrijos problema sudarysianti svarbiąją Stalino ir Maocetungo pasitarimų dalį, nes Maskva jau 1945 m. Ciangkaišėkui įsakmiai buvo pažadėjusi Mandžūriją gražinti Kinijai. Tuo tarpu dar esą neiški, ar tik būsianti praplesta 1945 m. sutartis, ar būsianti pasirašyta visai nauja.

Burma pripažįsta raudonąją Kiniją

Tačiau didžiausio susirūpinimo Washingtone sukėlė padėtis Pietų Azijoje. Vieną dieną po to, kai Maocetungas atvyko į Maskvą, Burmos vyriausybė pripažino raudonąją Kiniją. Burma yra pirmoji nekomunistinė valstybė, kuri pripažino Pekingo vyriausybę.

Kaip iš Formozos pranešama, tautinės Kinijos vyriausybė tuo po šio Burmos pareiškimo nutraukė savo santykius su Burma. Tautinės Kinijos vyriausybės komunikate stebimasi, kodėl Burmos vyriausybė taip skubanti kaimyninėje valstybėje pripažinti komunistinį režimą — tuo tarpu, kai savam krašte pati kovoja su komunistais.

JAV-Indijos pasitarimuose New Delhyje paaiškėjo, kad indai nenorį Azijoje organizuoti regionalinių gynybos grupių. Tų pačių pasitarimų metu iš abiejų pusių buvo pareikšta, kad raudonosios Kinijos vyriausybės pripažinimas esąs „neišvengiamas“, tačiau tik nesutarta dėl pripažinimo datos.

Dideli sovietų užsakymai... Kinijai

Berlynas (L). Sovietų ūkinės įstaigos Berlyne užsakė Vakarų Vokietijos pieno įmonėse 1,8 milijono to bėgių Kinijai. Jei tas užsakymas būtų vykdomas, Ruhr krašto atitinkamos įmonės turėtų darbo 6 mėnesiams. 87.000 to bėgių jau buvo užsakiusi tautinės Kinijos vyriausybė ir dabar Maocetungo vyriausybė reikalauja tą užsakymą pildyti, tuo tarpu amerikiečių įstaigos įtaigoja užsakymą nebeįpildyti. Manoma, kad savo užsakymais sovietai siekia dviejų tikslų: visų pirma jie nori padėti raudonajai Kinijos vyriausybei, antra-uzmęgti glaudesnius ryšius su Vakarų Vokietijos pramone ir ūkiu.

Montgomery projektas

Vokiečių atginklavimo klausimas viso pasaulio spaudoje gyvai tebediskutuojamas. Žurnalistas Julius Epsteinas ta proga paskelbė žemiau spausdinamą straipsnį, kuriame jis nušviečia, kas svarstoma už kullis.

Dabar jau nėra jokios abejonės, jog Montgomery neseniai lankėsi Amerikoje tik dėlto, kad JAV vyriausybė ir atitinkamus Wallstreeto sluoksnius įtikintų, jog Vokietiją yra būtina, tuo tarpu dar ribotu mastu, atginkluoti.

Vienas iš slaptų pasitarimų su kompetentingais ūkiu, pramonės ir spaudos atstovais įvyko Calvino Gullocko banko rūmose prieš pat feldmaršalo grįžimą į Europą. Šiame pasitarime, be kitų, dalyvavo: R. C. Leffingwellis — vienas iš Morgano ir Co banko darbininkas, J. W. Davis — didžiųjų korporacijų advokatas ir buv. demokratų kandidatas prezidento postui, A. Wardwellis — Daviso asmens sekretorius, W. Reidas — „New York Herald Tribune“ vyr. redaktorius, gen. W. B. Smithas — buv. JAV ambasadorius Maskvoje, dabar vadovaujantis JAV pirmajai armijai, A. W. Dulles — karo metu turėjęs aukštą postą OSS žinyboje, dabar vienas iš vadovaujančių National City Bank direktorių. Be to, pasitarimuose dalyvavo abu žymiausi amerikiečių kariniai komentatoriai — H. Baldwinas iš „New York Times“ ir G. F. Elliot, kurio komentarai spausdinami eilėje JAV dienraščių.

Montgomery šiuose slaptuose pasitarimuose pareiškė, kad vokiečiai jau nebesą „ant grindų šliaužijimo“ stadijoje ir kad visoje Vokietijoje smarkiai dygsta naujos, silpnai užmaskuotos nacių organizacijos. Jis pabrėžė, kad vokiečių pramonininkai reikalauja vis daugiau ir daugiau galios, kariuomenės ir generalinio štabo.

Sunkios dabartinės sąjungininkų būklės Vokietijoje priežastis, kaip Montgomery išvedžiojo, esanti Jaltos sutartis, pagal kurią sąjungininkai Stalinui suteikė perdideles koncesijas. Jis pridūrė, kad situacija esanti dar sunkesnė ir dėl to, kad sąjungininkams nepasisekė visas tris okupacines zonas sujungti po viena tikrai veiksminga komanda, o rusų zonoje esanti tik viena valdžia. Montgomery pareiškė: „Dabar mes pradėjome savo pozicijas stiprinti, tačiau rusai yra toli mūsų pralenkę. Jie vilioja vokiečius reikšmingu vienalytiskumu po rusų kontrole. Būtų baisu, jei vokiečiai šitų vilionių paklausytų. To mes negalime niekad leisti, nes kas kontroliuoja Vokietiją, tas išgyja nepaprastų pirmumų.“

Savo išvedžiojimų pabaigoje feldmaršalas išskėlė keletą praktiškų pasiūlymų:

Vokiečiai niekad nebus patenkinti Vokietijos padalinimui ir aprėžtu suverenumu. Padėtis nepakels ir atstatyti pramonę bei dolerinės paskolos. Vokiečiai reikalaus kariuomenės ir generalinio štabo. Ir kas jiems duos ginklus, to pusėje jie stovės karo atveju. Todėl sąjungininkai turi bent dalinai atginkluoti Vakarų Vokietiją. Nenorėdami prarasti kontrolės, jie turi Vokietijai neduoti aviacijos.

Alameino nugalėtojas gerai žino, kad anglosaksų kraštų viešoji nuomonė Vokietijos atginklavimui nėra palanki. Todėl Montgomery padarė išvadą, kad reikią tuoj pat pradėti anglosaksų viešąją nuomonę perdirbinti. Bet iš kitos pusės jis pabrėžė milžinišką pavojų, kuris atsirastų, jei Amerika ir Anglija per greitai paskelbtų Vokietijos atginklavimą. Toks paskelbimas paskatintų rusus tuoj pat pradėti veikti, o sąjungininkai tuo tarpu dar tegalėtų tik gana silpnai pasipriešinti.

Tačiau pasirošimai Vakarų Vokietijai atginkluoti turi būti pradėti jau tuoj pat. Tai turėtų vykti galimai slapčiau ir visai netiškeliant į Anglijos ir Amerikos viešąją nuomonę, Montgomery reikalavo, kad Washingtonas tuoj pat pradėtų planuoti Vakarų Vokietijos atginklavimą. Jis pabrėžė, kad Vakarų Europa kariniu požiūriu iš Anglijos ir Amerikos laukia daug daugiau, negu vien materialės pagalbos.

Salia ginklų ir šaudmenų Atlanto pakta pasirašiusios valstybės laukia ir kariuomenės kontingentų, kurie jau šiandien būtų pasiruošę kovoti drauge su savo europiniais sąjungininkais. Montgomery pabrėžė, jog Atlanto pakto valstybės turi mažą vilčių, kad angliai ir amerikiečiai karo atveju tikrai kovotų petys į petį su europiečių kariuomene.

Į feldmaršalo išvedžiojimus abu kariniai komentatoriai H. Baldwinas ir G. F. Elliotas pareiškė, kad Amerikos viešajai nuomonei ir kongresui nuteikti Vokietijos atginklavimo pusėn reikią mažiausiai dvejų metų.

Partizaninis karas prieš Titą

Viena (L) Prieš kurį laiką sovietams sutelkus savo kariuomenės dalinius prie Jugoslavijos sienos, net plėtinęs Austrijos gyventojų tarpe kilo panika. Atsargėni pradėjo kasti į žemę indus, baltinius, brangesnius dalktus. Buvo manoma, kad ta kariuomenės koncentracija yra tikras karo ženklas. Tačiau daugiau nusimanantiems tuojau kritė ir akis sovietų dalinių žygių demonstracinis pobūdis. Visi pasirošimai buvo atliekami taip pabrėžtinai viešai, kad iš karto kilo rimtų abejonų ir neturima reikalo tik su blefu. Dabar daugiau dėmesio kreipiama ne tiek

Už aksominės uždangos

Šveicarų spaudoje apie IRO ir DP stovyklas

ir darbininkai. Kokia nors dvasinė ar kitokia veikla yra neįmanoma arba smarkiai kludoma visų pirma dėl priešiško vietinių gyventojų nusistatymo ir ypač IRO globėjų abejingumo. Vis daugiau ir daugiau mokytį žmonės nustoja savo žinlų, o jų vaikai virsta laukiniais, netekę auklėjimo. Nors laisvų cenzūros nėra, tačiau vargas tam, kurio skundas ar kad ir tyliausia kritika prasiveržia pro tą aksominę uždangą. Už tai jam greičiausiai išmetimas iš stovyklos ir emigracinių galimybių netekimas. Todėl toji tyla neturėtų mus stebinti.

Toliau laikraštis konstatuoja, kad didžiausią DP tragediją yra ta, jog teoriskai jų kiekvienas gali laisvai iš stovyklos pasitraukti,

Lietuviai Sibiro stovyklose

„Draugas“ paskelbė Kun. dr. Prunskio pasikalbėjimą su kun. Steponu Chojnackiu, kuriu buvo lemta iš Sibiro sugrįžti į laisvą gyvenimą. Minėtas kunigas buvo 1941. VI. 14 d. iš Kauno deportuotas į Sibirą. Sešius mėnesius jis gyveno 47-oje stovykloje Slevvervag. Stovyklos komendantu buves gen. Sutkus. Šielp jau administracija buvusi maskoliška, tik kai kuriuos pareigūnus parinkdavo iš tremtinių tarpo. Vyr. inžinierium buvo Ignatavičius, stovyklos gydytojas Starckus. Stovyklos darbams brigadyrais buvę lietuviai Valatka, Kalėnas, Kazėnas. Tremties sąlygos buvusios sunkios ir mirtingumas didelis. Lietuviai savo tarpe buvę labai solidarūs. Kurie dirbė virtuvėje, gelbdavę maistu. Dr. Starckus, kiek galėdamas, atslėsdavęs nuo darbo. Prof. Dovydaitis, bedirbamas miškuose, buvęs labai apsilpęs ir tada jį paskyrė sandėlio sargu. Kun. Chojnackis labai abejoja, kad jis būtų buvęs gyvas. Andziliutis buvęs vyriausias virėjas, stengėsi, kada galėjo, padidinti porciją. Miręs lietuvis Marcinkevičius. Už kažkokį nusikaltimą jis buvęs uždarytas į kalėjimą. Cirtauas ir Būga turėję karbunkulo žaizdas. Lietuviai Mištautis su keliais latviais ir lenkais pavykę pabėgti iš stovyklos. Vėliau juos sugavė ir nužudė. Stovykloje miręs lietuvis Inž. Vaitkevičius iš Kauno. Iš kitų ištremtųjų pasakotojas pažinojo dar šiuos ten buvusius lietuvius: Aukštuolį, Jaciūną, Laučijų, Bieliauską, Bukauską.

Kun. Chojnackis išėjęs į laisvę po to, kai Stalinas pasirašė sutartį su Sikorskiu.

bet praktiskai iš kalėjimo yra lengviau pabėgti, nes neturės kūr pasidėti.

Jei darbininkų ir ūkininkų masės, kurios mieliau sėdi stovyklose, negu važiuoja — namo, tai sunkiau suprasti, kodėl neleidžiama emigruoti profesorius, kuris moka kelias kalbas ir pats gali susikurti sau pragyvenimo sąlygas. Paslaptis glūdi tame, kad išvažiuoti galima tik per IRO malonę, nes jis neturi teisės turėti svetimos valiutos ir kilnaus metalo. Jei jis po ilgų sunkumų suranda kompetingą IRO valdininką, tai pasigirsta toks pasikalbėjimas: — Galiu aš emigruoti? — Žinoma, jei turite vizą! — O kaip man ją gauti? — Tai Tamstos dalykas! Po metų, vizą gavus, būna toks pasikalbėjimas: — Stai turiu vizą, ar galiu išvažiuoti? — Taip, bet su sąlyga, kad turėsite dar reikalingas tranzito vizas! Bet tam reikalingas išvažiavimo leidimas, kurio anksčiau negalima gauti. Ir jei pagaliau po metų ellės viską pavyksta sutvarkyti, pasirodo, kad IRO neturi lešų keltinei apmokėti. Arba, pagaliau, sužinoma, kad . . . dingo byla. Ponias K., kuri prašė leidimo metams išvažiuoti į Šveicariją gydytis, buvo atsakyta, jog ji galėslanti išvažiuoti tik pristatius . . . Šveicarijos leidimą nuolat ten gyventi.

Tiesa, per paskutinius dvejus metus padėtis kiek pasikeitė, nes kelių kraštų emigracijos komisijos veikia stovyklose ir renkasi sau darbo jėgas. Tačiau vaizdas iš tų komisijų veiklos galima sulgynti tik „Dėdės Tomo trobelės“ scenomis. Svarbiausia, kad intelektualiam elementui neleidžiama pačiam organizuoti savo tolimesnį likimą. Negalima suprasti, kodėl patiems DP, kurių tarpe yra patyrusių administratorių, neleidžiama patiems organizuotis. Antra vertus, DP gyvenimui kenkia jų nežinomas savo teisių ir pareigų. Juos stengiamasi įteigti, kad IRO ką nori, tą daro. Daugelis DP stovyklose gyvenančių kvalifikuotų teisininkų ir net tarptautinės teisės profesorių, apie savo teisinę būklę yra lygiai taip pat blogai painformuoti, tarytum jie būtų Afrikos žmogėdrių nelaisvėje.

Metai bėga. DP senėja ir slysta į invalidų kategoriją. Ir joks žmogus negali suprasti, kodėl jų likimą sprendžia nagabūs valdininkai, kurie nežino jų papročių, nemoka kalbų ir nieko negirdėjo apie jų sieklus. O gal todėl, kad jų problemas sprendimo dėsims, tiems, kuriems tai pavesta, sudaro nuolatinę ir gausią pasipelnymo versmę.

Skaudulių pilnas pasaulis

„New York Times“ korespondentas Arthuras Krockas viename str. svarsto JAV užsienio politikos problemas, su kuriomis jos susiduria, perelamos iš Izoliacizmo į internacionalizmo epochą.

Kiniją tikrai galima pavadinti opiausiu pasaulio ir amerikiečių užsienio politikos skauduliu. Tai aiškiai parodo dienraščių antraštės, JAV vyriausybės „baltoji knyga“ apie amerikiečių politiką Tolimuosiuose Rytuose, respublikonų kritika ir demokratų replikos apie paskutiniuosius įvykius Kinijoje.

Azijoje, komunistams pėmus valdžią ir susirūšus su Maskva, atsirado naujų pavojų židyns pasaulio taikai ir saugumui. Taikos sutartis su Japonija, amerikiečių politikos suderinimas su anglų politika komunistinės Kinijos atžvilgiu, įtempimas dėl Formozos salos, kuri iš vienos pusės

negali patekti į komunistų rankas, o iš kitos — amerikiečiai negali jėga paimti — tai vis problemos, kurių išsprendimas nėra jau toks paprastas.

Pietryčių Azijoje amerikiečių užsienio politika susiduria su dar painesniais situacijomis. Indonezijoje Prancūzija — svarbus JAV taltininkas Europos gynybos sistemoje — stengiasi išlaikyti kolonijinį statusą, kuris daug blogesnis už tą, dėl kurio amerikiečiai kritikuoja olandus. Kaip atsimename, ši kritika nuėjo taip toli, kad net buvo pritaikytos Marshallio plano sankcijos.

Nemažiau svarbi politinė raida beveik dvidešimtyje Lotynų Amerikos valstybių. JAV užsienio reikalų ministerijoje pabrėžiama, kad tik septynis iš jų yra tikrai teisėtai, t. y. turi laisvų rinkimų pagrindais patvirtintas konstitucijas. Tačiau JAV tik su dviem Pietų Amerikos valstybėm nepalaiko normalią diplomatinių santykių: Argentina ir Panama. Užsienio politikos, apribotos tik demokratiniiais partneriais, Pietų Amerikoje įgyvendinti neįmanoma. Tokiu atveju Jungtinės Valstybės turėtų būti visiškai neužinteresuotos tuo, kas dedasi Vakarų pusrutuly.

Siaurėje, santykiuose su Kanada, taip pat esama sunkumų. Užs. reikalų ministerija, siekdama apjungti Vakarų pusrutulį, nori visais atominių tyrinėjimų ir atominės produkcijos klausimais artimiau bendradarbiauti su Kanada. Tačiau kongresas atkakliai laikosi nuomonės, kad JAV visais atominiais klausimais ir prieš geriausius draugus privalančios pirmauti.

Ir Afrikoje reikalai nėra linksmi. Pietų Afrikos Unija drumsčia politinę atmosferą naujomis griežtomis plemoneėmis prieš mažumas, sukeldama naujus pavojus santykiams su kitomis demokratinėmis valstybėmis. JAV atstovas Jungtinėse Tautose pritarė, kad Italija liktų JT patikėtinu Somalijoje; taip pat, nepaisydamas Abesinijos protestų, pasisakė, kad panaši administravimo forma būtų taikoma ir Eritrėjai. Kaip galima tai suderinti su tuo dideliu spaudimu, kurį JAV pritaikė Olandijai, kad ši Indonezijai suteiktų laisvę ir nepriklausomybę?

Europoje politiniai prieštaravimai taip pat kasdien didėja. Bendradarbiaujama su komunistine Jugoslavijos vyriausybe, bet atmetamas fašistinis Ispanijos režimas. Dienraščiai kasdien kalba apie JAV nesutarimus su kai kuriais europiniais sąjungininkais Vokietijos klausimu. Užsienio reikalų ministerija iš gynybos ministerijos perėmė atsakomybę už Vakarų Vokietiją ir yra suinteresuota, kad bent ši Vokietijos dalis grįžtų į tautų šeimą. Bet ją neramina kalbos apie Vokietijos atginklavimą ir vokiečių įstaigų bei užsienio žurnalistų tikslūs statistikos apie nacionalistų grįžimą į įvairias Vokietii-

„Kominformacijos“

* Praeitą pavasarį repatriavęs Vincas Oškinis parašė atvirą laiška tremtiniais, gyvenantiems Schw. Gmündo stovykloje. Melo kombinatas „Tiesa“ jį atskira brošiūra išleido. Su dviem autoriaus fotografijom. Viena — iš repatriacijos dieny, antra — vėlesnė, prie rašomojo stalo „Literatūros ir meno“ redakcijoje. Pirmoje jų matome Oškinį tokį, koks jis atrodė Vokietijoje: senyva apipilkus žmogelį. Antroje — jauna, aukštyn suverstais plaukais. Pats Oškinis laiške sako: „Grįžau tuščiomis, o šiandien esu gražiai apsirengęs“. Reikiška, ir ant galvos plaukai atželdinti. Tur būt, Stalinui specialiai gaminama atsijaunimo tepalu.

* Spalio revoliucijos šventės išvakarėse, kaip „Tėvynės balsas“ praneša, Joniškiu universaliniam magazine buvo užtikta „socialistinio darbo didvyris“ Juozas Lekavičius iš Karolio Poželos kolūkio beperkas šeima žeminij palta. (Tai vienintelė šiame „Tėvynės Balsas“ numeryje tilpusi korespondencija iš tarybinės Lietuvos gyvenimo šalia kalbų ir demonstracijų aprašymo).

* „Liaudies vaikštytynė“ spalio revoliucijos sukakties proga visų Kauno žiūrojų dėmesį patraukė sportininkų kolona, kurioje buvo dviračių ir motociklų. — toliau praša Tėvynės Balsas“. — „Vilniečiai gi ta proga išvydo daugybę skaičių, parašytų ant demonstrantų nešamų skydų.“ (Taigi, nepaprastos iškilmės).

* Vengrijos komunistai išrado net „stachanoviečių stachanoviečius“, kurie anglų kasyklose savo norma išpildo 1000%.

* Brandenburgo „Liaudies policijai“ nustatymo tos normos, kiek policininkas turi per dieną pinigėnėms baudomis nubauti gyventojų ir kiek iš tų baudų surinkti pinigų.

* Stallno 70 m. sukakties proga „Pravda“ parašė, kad dauguje ir žemėje esančios tik dvi saulės. „Didžiąją Saule“ Vokietijos sovietinės zonos SED moterų sekcija paskelbė „didžiausiu viso pasaulio moterų draugu“, atseit, pasauliniu donžuanu (iš kur jos žino?). Maskvoje gi posėdžiavusi „tarptautinė moterų federacija“ jį pavadino „viso pasaulio vaikų tėvu“ ir nutarė kasmet, birželio 1 d., švesti jo „vaikų dieną“ (sekančios sukakties proga jis greičiausiai bus pavadintas — atsižvelgiant į amžių — „viso pasaulio moterim“).

* Keturi vienos avių kaimenės aviniai sovietinėje zonoje taip rūpestingai išpildė savo pareigas, kad priuagūlį padidino 165%. Piemeniui, kuris, sovietinės spaudos žodžiais, iš melėš Stalinui taip pat „nemaža prisidėjo prie šlų nuopelnų“, suteiktas aktyvisto titulas.

Mieliems skaitytojams

Dildėjant emigracijai, o tuo pačiu mažėjant prenumeratoriams, mums brangi kiekvienas markė, centas, nes laikraščio gyvybė vien tik skaitytojų rankose. Naujųjų Metų proga suvedami savo apyskaitas, konstatavome, kad nemažas „Lietuvio“ prenumeratorių ir platintojų skaičius nėra atsižings. Gi skolos yra vis tie laipteliai, kurie žingsnys po žingsniu traukia mus žemyn . . . Dar kartą nuosirdžiai kreipiames į skolininkus: netrupinkite mūsų dienų!

Iki šiol administracija vis dar įstengė siuntinėti laikraštį nemokamai visai cilei esamų ir buvusių bendradarbių, visuomenininkų, kultūrininkų ir šiaip jau mūsų bičiulių. Mūsų vargams didėjant, kreipiames ir į juos: Padėkite „Lietuviui“. Jėgu aplinkybės neleidžia sumokėti pilnos prenumeratorato, atsilyksite bent dalį.

Visi, kaip bitutės, nesikime ką galėdami iš savo avilį. Vienintelės tremties lietuvių Vokietijoje laikraštis galės laikytis tik bendru visų darbu bei parama.

* „Lietuvio“ prenumeratoriams Australijoje Dėl Australijos svoro nuvertinimo, nustatoma ir nauja prenumeratoro kaina Australijoje gyvenantiems prenumeratoriams — 5 ilingai mėnesiui, pradėdam 1950. I. 1 d. Laikraštį užsakyti galima pas mūsų atstovą pasunietį pinigus adresu: Mr. J. Mckūnas, 68 Stuart Road, Dulwich, Adelaide, S.A. LIETUVIS

LIETUVA JUNGTINIŲ TAUTŲ DISKUSIJOSE

Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių vardas vis daugiau ir garsiau pasigirsta ne tik tarptautinėje spaudoje, bet ir sprendžiamuosiuose tarptautinės politikos centruose. Lietuvos ir kitų TS pavertusių kraštų vardą jau ne tik be baimės galima minėti JTO kuluaruose, bet jis girdimas ir JT visumos susirinkimų posėdžiuose. Jis JT oficialių vertėjų kartojamas anglų, prancūzų, ispanų, kinų ir rusų kalbomis. Pastarųjų JTO visumos sesijų ne tik mažųjų, bet ir didžiųjų valstybių delegatai jau visai atvirai sovietams prikišo jų imperialistinio pavergimo aukas ir jų vykdomą pavertgose valstybėse genocidą nusikalimą. D. Britanijos delegatas Corley Smith išstojo jau ir su konkrečiu reikalavimu, kad TS leistų JT Organizacijai inspektuoti deportuotųjų stovyklas. JTO visumos susirinkimo diskusijose ne tik buvo minimas Lietuvos vardas, bet ir naudojama VLIKo memorandumu medžiaga, per Lietuvos įgaliojimą ministeri Washington 1949 m. lapkričio 2 d. įteikta.

Taika ir grobimai

Lapkričio 29 d. posėdyje Višinskis ilgai dėstė TSRS „taikos politiką“. Tarp kita ko jis pasakė:

„1929 metais TSRS ėmėsi priemonių, kad tučiuojau įsigaliojė šis (Kellogo) paktas. Šios priemonės pirmoj eilėj lietė TSRS santykius su Lenkija ir Lietuva... Tačiau toliau, dėsydamas savo išvadėjimus dėl 1939 m. TSRS „nepuolimo sutarties su Vokietija“, Višinskis tydomis aplenkė pabaltijo valstybes.

Višinskiui sekunduodamas, Varšuvos delegatas Wierblowski pareiškė: „Mūsų visas kraštas dėkingai atsistema ir visada dėkingai atsims didvyrišką tarybų tautos kovą ir jų karijus, kurie gražino Lenkijai nepriklausomybę ir išgelbėjo mūsų kraštą nuo pražūties. Mes būsime amžinai dėkingi TSRS už jos paramą ir bendradarbiavimą, kuris gelbėjo Lenkijoje atgauti savo istorines žemes prie Oderio ir Dniepro...“

Višinskio ir Wierblowski išsūkis neliko be atgarsio. Jau tame pat posėdyje Prancūzijos delegatas Chauvel, tarp kitko, pareiškė:

„Ir tuo pat metu ką darė TS su savo (karininiu) pajėgomis? Nuo 1939 m. rugpjūčio 23 d., kalbant tik apie Europą - TSRS prisijungė didžiąją dalį Lenkijos teritorijus, Lietuvą, Estiją, Latviją, Karėlių Sasmauką, Vėpurį, Pėtsamą, Besarabiją, Saurės Bukoviną, Rytprūsijus ir Ruteniją.“

Tada Višinskiui talkon išėjo „Ukrainos“ delegatas Manuilskis (tas pats, kuris 1918 m. Rusijos derybose su Ukraina buvo Rusijos delegacijos narys). Jis pareiškė, kad TS nieko nėra užgrobusi, o tik „eilė Rytų Europos kraštų išslydo iš kapitalizmo orbitos ir susikūrė liaudies demokratinius režimus“. TS niekad, esa, nieko nepuolusi, bet kaip tik atvirėščiai, TS buvo užplūta (1918 m.) iš Murmansko anglų, iš Tol. Rytų-amerikiečių ir japonų, iš pietų - anglų ir prancūzų koalicijos, iš Kaukazo - anglų ir turkų ir iš vakarų - vokiečių, lenkų, baltųjų suomių, baltiečių samdinų (Baltic mercenaries...) Užsipuldamas „anglosaksų bloką“, Manuilskis taip bylojo: „Juo labiau šitie kratonai, valalai ir utėlės siunta, juo labiau jie išduoda savo silpnumą.“

Gruodžio 1 d. posėdyje Čilės delegatas Hernandez Santa Cruz, paremdamas prancūzų Chauvel pareiškė:

Išskiriant labai keistą, nors suprantamą

stalininio tikėjimo išpažinimą, kurį čia antradienį (lapk. 29) padarė Lenkijos delegatas, apskritai, sovietinė ašis ir debatus nieko naujo neįnešė. Atvirėščiai mes turėjome klausytis penkių tarybinių delegacijų vėl ir vėl iš naujo kartojamų kaltinimų, esa demokratinės valstybės, vadovaujant Jungtinėms Valstybėms ir D. Britanijai, rengia prieš TS karą - tuos pačius kaltinimus, kuriuos Visumos Susirinkimo pirmoji komisija atmetė tokia didele balsų dauguma, kokios anksčiau ginčijamais klausimais neteko matyti. Nepaisant to, kad jos (tos 5 tarybinis delegacijos) daug valandų kalbėjo, vistiek išlaikė iškalbingą tylą dėl visų tų konkrečių faktų ir kaltinimų, kurie buvo išskirti, o jei ką atsakė, tai taip, kad niekas nebuvo įtikintas...

Buvo tokie kaltinimai: 1. TS geografiškai prasipletė Lietuvos, Estijos ir Latvijos, Lenkijos, Čekoslovakijos ir Rumunijos teritorijų sąskaiton. TSRS ekspansija į Vakarus eina per rytinį Vokietiją ir intervencijos Jugoslavijoje kėliu... 2. Ji TSRS izoliavosi nuo bet kurio kontakto su civilizacija, nueidama taip toli, kad net užgynė savo piliečiams vedybas su svetimšaliais ir atsisako išleisti iš TSRS moteris, ištekėjusias už kitų valstybių piliečių. Čilės delegato kalba buvo įdomi. Jis citavo Marksa, Englsa, Lenina ir Stalina. Po jo kalbėjo Kanados delegatas - užs. reik. ministeris Lesteris Pearsonas, be ko liko, pareiškėdamas:

„...Jei betgi p. Višinskis nori šį tą taikos labai nuveikti, jis turėtų mėginti įtikinti savąją vyriausybę, kad toji atkreiptų savo dėmesį į pasaulyje vyraujančią šio naujojo (tarybinio) imperializmo baimę ir į susirūpinimą, kuris yra gilus ir plačiai pasisklidęs, dėl jos (TS) savo įtakai plėsti naudojamų metodų ir dėl tuose metoduose glūdinčios grėsmės taikai. TS įtakos sferon - naujonių sovietinė imperijon - įterpta daug tautų, kurios anksčiau turėjo savias laisvas vyriausybes:

DP - amžinas krislas akyje

Dar aštresnių susikirtimų prieita svarstant DP problemą. Gruodžio 2 d. delegatas Steponenko reikalavo „repatrijuoti visus DP į jų tėvynes“. Jis skundėsi, kam Vokietijoje veikia visokie fašistiniai ir profašistiniai komitetai, kaip kad Baltų Komitetas... purvina fašistinė spauda... karo nusikaltėliai... išdėvikai...“

Gruodžio 3 d. panašiai kalbėjo „Ukrainos“ delegatas Voina. Pagal jį, Hitlerio išsiremtiesiems grįžti neleidžia britai ir amerikiečiai. Jie taip pat globoja „karo nusikaltėlius ir kvisingus...“ TS delegatų TS atstovas Washington, Paniuškinas pareiškė, iš JV spaudos patyręs, kad jos „pastaruojū metu išleidižia ištiesus transportus DP iš Europos“, tai esąs „ne teisėtas įkurdinimas“ ir „šnipinėjimo darbas“.

Dėl šitų tarybinių delegatų pareiškimų kietai pasisakė D. Britanijos delegatas Corley Smithas:

„1939 metais TSRS armija įžengė į Lenkiją. Aš nenoriu ginčytis dėl politinių ir karinių to žingsnio priežasčių.“

Tačiau to TSRS žygio į Lenkiją pasekmė - pagėgėliai, kurie nenori grįžti. Paragavė Sibiro kalėjimų, lenkai nebori grįžti ir rusų kontroliuojamą Lenkiją, - aiškino Corley Smith.

„Ta pati tiesa, galiu tvirtinti, tinka ir Pabaltijo tautoms. Tarybinės pajėgos įsiveržė (invaded) į tris mažas respublikas ir tučiuojau po tos invazijos di-

suomiai, estai, latviai, lietuviai, lenkai, rumunai... Visas p. Višinskio ir p. Manuilskio aistringas iškalbingumas negali mus įtikinti, kad šios tautos savo laisva valia patikėjo savo likimą ir savo žmones Tarybų Sąjungai. Pats faktas, kad TSRS vyriausybe randa reikalinga atskirti (cut off) šių teritorijų gyventojus nuo bet kurių normalių santykių su kitais kraštais ir iškraipyti bei manipuluoti informacijos apie kitas tautas, kad sukurtų nesupratinamą ir baimę, mūsų akyse įtikinantį įrodą priešingą padėti. Sovietinė įtakos sfera sukurti ir palaikyti, naudojami metodai pavertė ją viena nepastoviausia normaliausių ir sprogstamiausių pasaulio sričių. Tas sudaro stiegiantį pavojų taikai (pressing danger to peace). To įrodymas kasdien prieš mus stovi. Tūkstančiai žmonių iš Pabaltijo kraštų išstremti iš savo namų (Thousands of people from the Baltic countries have had to be expelled from their homes). TS maršalas tapo Lenkijos apsaugos ministeriu... Padėtis yra pasibaisėtina. Mano karšta viltis, kad, prisidėjama prie pasaulio taikos, TS vyriausybe mes savo agresyvinę intervenciją kitų kraštų reikalauose. Kitose pasaulio dalyse tautos atgauna laisvę susitaikymo ir derybų kėliu Jei TS atleisti savo griežtus varžtus savo pakraščiu tautoms, kad jos vėl laisvai galėtų nuspresti savo santykius su savo santykius su savo didžiausiais kaimynais, tai mes visi laisviau atsivėptume. Mes nenorime matyti pasaulį trečią kartą skandinamą kare, dėl neramumų Balkanuose arba Rusijos pasienio kraštuose.“

Į šiuos sunkius kaltinimus Tarybų Sąjungai Višinskis tegalėjo pareišksti: „Isterikams aš neatsakinėsiu... Aš turiu pareišksti, kad niekad TSRS politikoje nebuvo jokio prieštaravimo tarp žodžių ir veiksmų.“

„Isterikams aš neatsakinėsiu... Aš turiu pareišksti, kad niekad TSRS politikoje nebuvo jokio prieštaravimo tarp žodžių ir veiksmų.“

dėli pabaltiečių kiekiai - estai, latviai ir lietuviai - buvo deportuojami į TS. Po to atėjo načių invazija, po kurios, kaip nugalėtoja, vėl sugrįžo sovietų kariuomenė. Nuo to laiko deportacijos tębesitėsia (continued ever since). Deportuojama iš Pabaltijos valstybių į priverčiamojū darbo stovyklas Urale, Artiko srityje ir Sibire...“

Čia Corley Smitha pertraukė iš vietos TSRS delegatas Paniuškinas:

„Aš noriu išskirti tvarkos paklausimą“. Pirmininkas: „Ponaš Paniuškinas, TSRS delegatas, kalbės Visuotiniame Susirinkimui tvarkos klausimu“.

Paniuškinas: „Jungtinės Karalystės delegatas negali paneigti faktų, kuriuos TS delegatas pareiškė, kad Jungtinė Karalystė per savo organus vakarų Vokietijos ir Austrijos zonoje atlieka kriminalinį darbą. Tėpaneigia britų delegatas tai, kas TS delegato buvo pavyzdžiausiai nurodyta. Jūs, britai, kurių organai vakarų Vokietijos ir Austrijos zonoje sudarė darbo batalijonus ir sargybų kuopas, kurios vykdo faktinius pratimus, prieš ka jūs šią kariuomenę rengiate? Atsakysit šį humaniška klausimą. Jus pasakėt, kad nenorit kalbėti apie politinius ir kitokius tikslus ryšium su svarstomu klausimu...“

Pirmininkas: „TS delegatas prašė balsu tvarkos klausimu. To tvarkos klausimu jis dar neiskėlė. Pirmininkas nori, kad tas klausimas dabar būtų iškeltas“.

jei tai nebūtų buve tėveliai ir motinėls su keliolikos metų moterytės našta ant pečių; tie patys tėveliai ir motinėls, šimtus sykių grąšinę vienas kitam skyrybomis kėlė ranką prieš vienas kitą, vėlnio nešti ir pamesti tėveliai bei motinėls. Štai ką daro vedybinio gyvenimo atostogos!

Kaip dieną saulė, taip naktį mėnulis yra neaprėžtas Raudonosios Jūros viešpats. Atsimušdamos iš laivo nosi, bangos papilpa į šalis begales žiburėlių, kurie lyg nuo raiščio nubėrti žemėčiųų karoliai sumisai šokinėdami, susikibdami ir vėl išsikirdami, dar romantiškiau nuteikia prie turėklų pasiremusias porėles, pro rutinas piktožes primenant senuis laikus, pirmąją meilę.“

Kas tuos žiburėlius žibina, koki gyvi pavidalai, kokiais įrengimais iliuminuojami galsiosios jūros natkiniai vandenys, - tuščias klausimas, kaip ir daug kitų tuščijų klausimų sukėlia menkai iširta Baudonoji Jūra. Čionai gyvenanti juoda, slaptinga vėlnio žuvis. Gyvena čia didžiulė pleksnė, ant uodegos įsirengusi ilgą durklą, reikalui esant, pakeliamą aukštyn taip, kad telieka ant jo atsisoti.

Ir laivo peklinis džazas, susigėdęs kad jis vienas tekėlia triuksmą šioje bibrinėje tyloje, pagaliau, užsuka savo sraigtus. Blogiausias tropikuose paros metas yra rytas. Po šio kiokio tokio polsio, išėjus į dėnį ir veidas į veidą susidūrus su tik ką iš jūros išilindusia saule, į akis išsiremia toki įkyrūs spindulių peiliai, apima tokia staigi neveltis, jog, atrodo, nebeapakaks jėgų šiai naujai dienai. Ir, kaip to nereikėtų laukti, savijauta bene geriausia vidurdienį, kuomet saulė pakimba tiesiai ant plėkės, jėgu tokią jūra turi. Tuomet jauči turis reikalą su atviru priešu, puolančiu tave be užuolankų, tiesiai

Paniuškinas: „Aš pasakysiu kelis žodžius dėl Jungtinės Karalystės delegato suminėtu Latvijos, Lietuvos ir Estijos. Tas neturi jokio ryšio su diskutuojamą klausimu ir aš jį (britų delegatą) prašyčiau šiu klausimų nelėsti Istorija patvirtino, kad latviai, lietuviai ir estai, drauge su kitais TS žmonėmis, gryn savo kraštą nuo fašistinio antplūdižo“.

Pirmininkas: „Ponas Paniuškinas tvarkos klausimo neiskėlė. Toliau kalba Jungtinės Karalystės delegatas Corley Smithas“.

Paniuškinio išsiškimo pertrauktą savo kalbą tęsdamas Corley Smithas toliau, be kita ko, pareiškė:

„...TS delegatas turi teisę paneigti, ka aš esu pareiškęs apie žmonių trėmimus iš Pabaltijo valstybių. Bet aš turiu skaičius - detalius skaičius - ju tu tarpu aš neketinu pateikti Jungtinių Tautų Visumos Susirinkimui, ryšium su įvairiais masiniais trėmimais, kurie ten vyko (...I do not propose to give the Assembly now with regard to the various mass deportations which have taken place there). Aš tik sudėjuo juos, pasakydamas, kad kažkas apie milijonas su puse žmonių iš tų trijų mažųjų Baltijos valstybių, mūsų žiniomis, buvo išstremta. Jei TS delegatas tatau negia, tai kaip bus su reikalais ištyrimu? (if the Soviet Union representative denies that, then, how about an investigation). TS delegatas, Lenkijos delegatas, ir kiti iš Rytų Europos kaltino, kad Jungtinės Karalystės vyriausybe savo krašte blogai traktuoja DP, kad mes juos išnaudojame kaip pigią darbo jėgą, kaip vėgų darbo jėgą, kad mes neleidžiame jiems grįžti. Aš paneigiau tuos kaltinimus. Aš padėjuo savo kortas ant stalo ir ne vieną kartą, bet keliais atvėjais: JT Visumos paskutinės ir dabartinės sesijos metu. Tą patį yra padarę ir kiti mano delegacijos nariai. Mes teigiame štai ką: jei šio susirinkimo atstovai tiki kaltinimams, kad Jungtinė Karalystė blogai traktuoja DP ir neleidžia jiems grįžti, tai teatvyksta jie į Jungtinę Karalystę ir tepamato patys. Tepa-vaikščioja, teplanke bet kuriuos mūsų DP „hostelius“. Tekeliauja ir patys teįsitikina. Tie žmonės nėra pas mus laikomi už spygliuotų vielų. Kulkosvaiddžiū ten nėra. Slaptoji policija jų nesaugo. Jūs galite vykti į jų „hostelius“ ir patys tai pamatyti. Aš kartuoju savo kvietimą čia bet kuriam delegatui, kuris tiki, kad mes skriaudžiame Jungtinėje Karalystėje DP, - nuvykite ir pamatykite patys. Tai mano siūlymas. Ar TS delegatas padarys analoginį kvietimą Visumos Susirinkimo nariams aplankyti Pabaltijo valstybes? Ar TS delegatas leis JT komisijai patikrinti koncentracijos stovyklas, pataisomojo darbo stovyklas, priverčiamojū darbo stovyklas - vadinkite jas kuo norite - Tarybų Sąjungoje, kaip kad Ekonominė ir Socialinė Taryba yra prašiusi? TS atskymas į šį klausimą gali būti sukeltas, bet aš galiu užtikrinti Visumos Susirinkimą, kad patikėšiai jis reiks gera tvirtą „NE“. Mes esam atviri inspekcijai. Mes pasirėngė leisti jums ateiti ir matyti, laisvai judėti. Jei jūsų kaltinimus yra bent kiek tieses, jūs galite tai patikrinti. Pas mus tais viskas žmo-nėms prieinama. Mes kelis kart anksčiau esame prašę tai padaryti, bet aš nepastebėjuo, kad TS delegatas mano

kvietimu būtų pasinaudojęs. Kaip lygiai aš nepastebėjuo, kad jis priimtų mano kontrasiūlymą, jog Jungtinės Tautos inspektuotų priverčiamojū darbo stovyklas Tarybų Sąjungoje“. TS delegatas Paniuškinas į Corley Smith kalbą tiek teatsakė:

„Aš noriu pareiškšti, kad aš neketinu ašakinėti į Jungtinės Karalystės delegato provokaciją mano krašto puolimą, nes laikaui tai nevertu mano orumo ir tikju, kad niekas su sveika samone į tokius puolimus nenorėtų atsakinėti“.

O „Ukrainos“ delegatas Voina dėl Smitho teigimū ir siūlymū, tarp kitko, pareiškė:

...buvo laikas, kada Tarybų Sąjunga, po didžiausios spalio revoliucijos, balsavo vienšia. Bet jį balsavo tvirtai ir su „asitikiėjimu. Dabar mes esame penki. Bus ir daugiau. Šitie penki balsai savo užnugarį turi daug šimtų milijonū. Mus remia milijonai žmonių ne tik mūsų, bet ir tuose kraštuose, kurių atstovai, čia dalyvaudami, balsuoja prieš mus. Mes jų nebijom. Mes kovojam dėl tiesos ir dėl tiesos mes kovosime, kol laimėsime pergalę“.

Savaime suprantama, šie JTO Visumos Susirinkimo debatai rado plataus atbalisio didžiojo pasaulio spaudoj. NYHT (Europinė laida) pirmame puslapy skelbia savo JT korespondento P. Kihans reportažą antrašte „Briton Dares Reds to Allow Baltic Survey“. - „Charges 1.500.000 Face Forced Labor“, JV katalikų žurnalas America“ 1949. 12. 17. Nr. 11, tų debatų aprašymū deda antraštę „The Balts finally find champions“ ir savo aprašymą baigia: „To Britain, our congratulations. To the embattled Balts, our apologies for the U.S. delegation's timidity“.

LAIC/ELTA

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Prievartaujami mokytojai ir mokiniai

„Šiaulių apskrities mokytojai nepadeda komjaunimo ir pionierių organizacijoms, patys nekėlia savo idėjinio-politinio lygio“. Ypač esą „apsileidę mokytojai drg. Nasikas ir Kreklauskienė. Verbūnų mokyklos mokytojai visiškai nepadeda komjaunimui“, - skundžiasi „Tiesa“. Neigeriau ir kitoje Lietuvos vietoje:

„Igliškėlių mokykloje mokytojai apolitiški. Navasadų pradinės mokyklos mokytoja Gurevičiūtė, savo, kaip tarybinio mokytojo, pareigū nepateisina“. Kitoje vietoje „Tiesa“ labai jaudinasi, kad ir Kauno mieste moksleiviai nėra partijos nustatytu kėliu. Netgi gimnazijos, kuri pavadinama „Komjaunimo“ vardu, moksleiviai leidžia tik nekovinę laikraštėlių ir užmirštą rašyti ideologinėmis bei partinėmis temomis.

Lietuvoje esą susirūpinta kraštotyra: „Respublikos apskritiųjų muziejū direktoriams duoti nurodymai sustiprinti kraštotyros darbą ir kruopščiai iširti revoliucinio pobūdžio etnografinius bei istorinius objektus. Dabartiniai Lietuvos viešpačiai

Oficialiai Lietuvą valdo: Sniečkus, Gedvila, Paleckis, Niunka, Preikšas, Sumauskas, Kučinskas, Ragutis, Bieliauskas. Tačiau už jų nugaros slepiasi galingesnieji, kuriuos „Tiesa“ taip pat nuolat mini, tai: Trofimovas, Supkovas, Ozarskis, Pisarevas, Oieka, Sokolovas, Kapralovas ir kt.

V. Indrajiš.

Pulgis Andriusis

Bibliniuose vandenyse

Vakaro prielaidai vis drąsiau įsirengiant virš vandenių ir pakrančių, baigėm plaukti Suez'o įlanka, sraigėds dešinią rągėlę, ir Shadwan salą apiplaukė, suopulingai vienišame jos krante palikom jau uždegta švyturio žibinta. Kas tą švyturį prižiūri ir iš viso kaip tas civilizacijos pėdsakas čionai, mėnulio kalnuose, atsirado, buvo atsisveikinamieji klausimai, išsivariant į atvirą Raudonąją Jūrą, kuri saulėleidyje tikrai mokėjo pateisinti savo vardą, ypač pakrančių sekulumos, vadinamuose koralų suduose. Paskutinius uolų kyšulius, iš apačios melancholiškai raudonai nudažytus, iš viršaus jau tamsos prisilėgtus palikome bibliniškai susimąstę.

— Achtung, pavartyti laikrodį viena valanda! — praneša garsiakalbis, jau nebesukeldamas susidomėjimo, nes tai jau kelintasis kartas po to, kai išplaukė iš Neapolio.

Šie astronominiai prancėsimai, perversai ir mūsų laivo kasdienybė, vis plaukiant į vasarą, inėšė daug permėnų. Laivo termometras rodė + 28° C. Vilnonio apklotus keleviai jau seniai buvo nusisparde. Mūsų exodo valdininkai vis šaukė, kad mes saugotumės saulės, kuri čia esanti labai klasinga.

Vienas jaunavedis, pasiėmęs peilį, nurėžė dar apynaujų batų auliukus, palikdamas tik padus ir tiek odus, kad turėtų kur laikytis koja. Tai padaręs, skubėjo pro bortą išmesti nuokarpas rykliams, lengvai atsisūsdamas: — O dabar tegu sako, ką nori mano švabė!

Copyright 1949 by Herbert Eisentraut, Tūbingen

Laikrodžių odiniai dirželiai, gavę drėgmės bematant supūdavo, pasileisdami į skuteilius. Kajutėse vaičio mačų medžiotojai, kurie manė, jog saule nudęgti yra labai vyriška, dabar gulėdami su atsisveirusiomis odos žaidzomis, sakyktum gavę paragauti Ipepsosvaidžio. Geriamas vanduo buvo geriamas tik tam, kad save apgauti, o ne atsigaivinti. Keleviai taip suglebo, kad garsiakalbiui turėdavo kelias dienas šaukti pavardes tų, kurie neatsima amerikietinių cigarečių normos. O kai dėl kitų priedu, tai IRO nebeturėjo iliuzijų ir nebevargino garsiakalbį. (Iriniai Mozės niekuo taip nesirūpino, kaip mūsų dantimis, ir pastos bei šepetėlius mes turėjom tiek, kad galėjom kiekvienas atidaryti po krantuve).
Virtuvės, valgyklos ir maisto sandėlių savanoriai dabar pakėlė maistą, grašindami bado streiku, jėgu jų nepakėli į kitus vėsesniuo darbus. Eidami ir tas įstaigas savanoriškai, turėdami prieš akis lukulines perspektyvas, jie, vargšai, nepagalvojo, kad į tropikų zonas įplaukus, juo daugiau valgai, tuo daugiau prakaituojai.
Afrikos smėliuosius įlindus saulei, laivą apsiausdavo staigi naktis, negro-amerikoniui džazui draskantis, vaikams siuntant laiptais ir dėniais, už sienos skrebtuojant falšyvai mandolinai. Terorur ar melagingais pažadais suguldzius vaikus, viršutiniame dėnyje, ant suoliukų, po gelbėjimosi vaitimis, suburkuodavo porėles, kurias galima buvo palaikyti romantiųjų išimylėjų porėlėmis,

griebiančiu už pakarpos. Einant dėniu, po kojomis tramojosi tavo šešėlio dėmelė, nediesnė už nosinę. Nuo laivo kamino, valčių, stiebių plieskiasi spinduliai, ligi aguonos grūdo, suraukdami akių lėliukes.

General Stewart varosi pačiu viduriu jūros, kuri skiria chamitus nuo semitų, Afrika nuo Arabijos. Tai tylos jūra, kurioje istorikams nėra plačių vandenių, aprašinėjant epochines kautynes, pergales ir pralaimėjimus. Čionai, atrodo, abiejuose krantuose gyventojai yra nuolat pralaimėję mūsų saulei, sausrai ir alkui.

Dabar, pasibaigus panikiniam Qalala kalnamas, arabiniai ir afrikiniai krantai susilygina savo bergėdziaisiais paplūdimiais, apraidrytams aštuocių keželiais, už kurių, horizonto garuose vis dar susmėkščioja uolynai, tamsūs tarpekliai, išsekusių tėkmių guoliai w a d i. Taip bus ir per visą kelionę, jėgu iš vieto retkarčiais pavyks pamatyti krantų siluetus.

Tik kartais šios jūrinės vienumos pajvairinimui dėkvamarino kilime išibrėžia arabų laivas dhow su nešvariom burėm, apspuats satelinčių valčių. Tai arabas išplaukė į jūrą pakelti savo pragyvenimo standartą. pažveljoti perlu. Laivo kapitonas paprastai yra pats savininkas, o jūrininkai juodadarbia ju sūnūs, žentai, anūkai ir baudžiauninkai iš neišsėmiamo afrikinio vergų rezervuaro. Prieš pradėdami darbą, jie sulipa į nuleistas valtis ir pirmą kartą patsai šeimininkas asmeniška neria į dugną, lyg duodamas pavyzdį ir pamoką savo darbininkams. O po to įsiai sėdi kiaurą dieną su teleskopu (biskvitų dėžė, kurios išmūstas dugnas užtaisytas stiklu) ir prispaudęs šį arabinės precizijos instrumentą prie jūros paviršiaus, — kad nuramintų judančias bangas, — žiūri prisimer-

kęs, kol dugne pastebės brangujį moliuską. Jo nurodomi vergai šoka į vandenį ir tik retais atsitikimais neišneša savo duondaviui laimikio. Menkas tai lobis šiais laikais, bet turėdamas tiek nemokamos darbo jėgos ir tiek atliekamo laiko, arabas džiaugiasi daug laimėjęs, jei per dieną suževoja 3—4 perlus. Ekspedicija išplaukia mėnesiams ir paprastai grįžta, padariusi filosofinę išvadą, kad truputis yra daugiau, negu niekas. Bent tai yra daugiau, negu prieš išplaukiant pakrautas į laivą maistas dhoura grikių, kelios skardinės purvino geriamo vandens. Įsinorėję valgyti, iki mirties išsismėgę kaitroje ir alinamuose nardymuose, jie tarp dviejų akmenų (kurie taip pat priklauso prie laivo įrengimų) prasinama grikių ir verdasi skystą košelę, susikurdami ugnį laivo dugne, kur bėbertas smėlio sluosnis, kad nepradegtų lentų. Ir, užsrėbę prėskos rupių miūtų bei vandens plaktienės, reikia manyti, jaučiasi labiau patenkinti, negu General Stewart keleviai, po kelias valandas į dieną dirbdami virtuvėje ir mėtydami į šiukšlių dėžę pyragus už tai, kad į juos perdaug prikimšta kiaušinių ir grietinės.

O jėgu kartais vietoj panėrusio vergo iškyla pav... tiktai kraujo dėmė, įsimašius į šį reikalą rykliui, tai šeimininkas net tingi atsidusti Inschallah. Afrika netoli.

Be vieno kito žvejo, išplaukusio sekulmas praturtinti savo skurdų valgių sąrašą, Raudonoji Jūra visu savo 1200 mylių ilgiu yra neapgyvendinta jūra. Abiejų saulėtų krantų gyventojai, semitai ir chamitai prekybą varė ne vandens, bet dıkumos laivaiskupranugariais. Buriniams laivams tai buvo asarų jūros dėl čionai slautėjančių srovų ir nuolatinį šiaurės arba pietų vėjų. Nors ir smėlis taip pat netvirtas ir matas po kolo-

DIDYSIS VARPININKAS

FRAGMENTAI IS VINCO KUDIRKOS GYVENIMO (1858. XII. 31 - 1899. XI. 16) JO 50 METU MIRTIES SUKAKCIAI PAMINETI

Tame *) tradiciniame užgavėnių pobūvyje dalyvavo studentai: Vincas Kudirka, Juozas Kaukas, Jonas Senūnas, Juozas Bagdonas, Jonas Staugaitis, Baltrus Vabalas, Alfonsas Moravskis, Juozas Kasakaitis ir Jonas Byla. Ir nestudentai: Juozas Adomaitis, Juozas Radziukinas ir Stasys Riba. Pobūvio šeimininkas Jonas Gaidamavičius pasako karštą patriotinę kalbą, ragindamas būti susipratusiai lietuvišiai ir dirbti savo tautos labui. Patriotiškai nuiteiktas Vincas Kudirka padeklamuoja savo improvizuotą eilėraštį:

Gražu yra svietimui Lietuvių burelį,
Kurie tarp smetimųvųjų vienybę užlaiko
Ir, susėję, tėvynei aukauja žodelį
Ir motiną pagarbina atminimais vaiko.

Gražiau, jeigu kiekvienas pripažinti gali,
Kad nuo žodžių jų širdys taip gi neatskirtos
Ir visos tiesiog kreipias į tėvynės šalį
Ir meilėje tėvynės visados yra tvirtos.

Gražiausiai vienok esti akimis matyti,
Kada širdims ir žodžiams ir darbai atsako,
Kad visi tie lietuviai patys, nevaryti,
Savo tėvynės garbei nepželdina tako.

Pobūvyje, bekalbant apie Lietuvos reikalus, iškylo sumanymas steigti lietuvių studentų draugiją. Kalbama ir apie lietuviško laikraščio reikalingumą. Ir Varšuvos lietuvių studentų draugijos ir naujo lietuviško laikraščio reikalai Vincui Kudirkai arčiausiai prie širdies. Jis svarstomai įvairiomis progomis draugėn susiburūsui lietuvių studentų, Vincas Kudirka ruošia būsimajai draugijai programą ir įstatus. Jis siekia plačiai ir toli. Studentų draugijos jam per maža. Jis galvoja tokią draugiją, kuri aprėptų visą Lietuvą ir visus lietuvius. Savaime suprantama, kad tokios draugijos programa taip pat turi būti plati ir viską apimanči, ko siekia tautiška ir kultūriškai atgyjanti Lietuva. Tokiai organizacijai kurti jau laikas buvo pribrendęs ir to darbo ryžtingai imas Vincas Kudirka. Jis paruošia įstatus steigiamai draugijai bei programą ir juos savo gražia rašyena perrašęs atitagrafuoja, kad juos būtų galima plačiai paskleisti. Steigiamoji draugija pavadinta Draugyste „Lietuva“. Jos branduolį sudaro Varšuvos lietuvių studentai ir keletas lietuvių tarnautojų.

Lietuvos Draugystės pasiryžusi šviesti lietuvių tautą, gaivinti ir kelti jos tautinę sąmonę, ugdyti jos literatūrą ir dailę, gerinti jos ekonominę būklę ir saugoti lietuvių tautos pavilnybą, tautiškumą, tautiškumą ir jos įstatu terminu vartiant, plėsti lietuviškos sienas. Tautos švietimo draugija buvo numatoma steigti, leisdamai ir platinamai lietuvių kalbą knygas ir laikraščius, auklėdamai tautą ir teikdamai jai naudingų žinių raštu ir žodžiu; stipendijomis ir kitokia medžiagine parama šelpdamai įvairių mokslo šakų jaunimą ir studijuojančius dailę bei amatus, steigdamai mokyklas, kursus ir kitokias mokymo įstaigas. Tautos sąmonę gaivinti ir kelti draugijos buvo numatyta aiškinti lietuvių tautos skirtingumas nuo kitų tautų, skirtumas tarp tautos ir religijos (neliciant pačios religijos dalyku), aiškiau sakant, neleisti lietuvių lenkinti per bažnyčias; skleisti žinias apie Lietuvos praeitį, apie tautietinį jos politinę būklę ir ateities siėklus. Tautos ūkinei būklei gerinti numatyta mokyti tabulesnės žemdirbystės, gyvulininkystės, sodininkystės, žuvininkystės

*) Pradžią žiūr. 36/37 Nr.

ir kt., kelti amatus, skatinti prekybą. Tautai saugoti nuo surykimo numatyti šios priemonės: sulaukyti emigraciją, neišleisti žemės iš lietuvių rankų, išpirsti žemės iš svetimaucių ne tik pačioje Lietuvoje, bet ir nutautintuose jos pakraščiuose. Lietuvos draugystė savo įstatuose taip pat buvo numatęsi steigti knygyną, muziejų, lietuvišką teatrą, skelbti literatūros, dailės ir kitokius konkursus.

Lietuvos Draugystės programa plati, reali ir konkreiti. Tos programos Lietuvai užteko 30 metų, t.y. tol, kol Lietuva buvo paskelbta nepriklausoma valstybe. Lietuvos Draugystės programa skiriama šviesuomenei ir jos įstatuose numatyti trijų kategorijų nariai: 1) šviesuoliai, turį iniciatyvą veikti ir vadovauti, 2) galį veikti pirmųjų vadovaujami ir 3) tie, tarp kurių reikia vykdyti draugystės programą. Ypač daug reikalaujama iš pirmosios kategorijos narių: jie turi būti aukštos moralės, išmoksintai, pasiryžę gyventi Lietuvoje, o svetur gyvena remti draugystės savo raštais ir piniginiomis aukomis. Trumpai tarlanti, pirmosios kategorijos nariai — pavyzdgingi lietuviai, Lietuvos elitas. Jie parenka ir kitų dviejų kategorijų narius. Pirmosios kategorijos nariai stojamojo mokesčio moka 3 rublius ir metinio — 6 rublius; antriosios kategorijos stojamojo mokesčio — 1 rublį ir metinio — 3 rublius; trečiosios kategorijos ir stojamojo ir metinio mokesčio moka, kiek kas išgalia.

Lietuvos Draugystės vadovybę sudaro komitetas, susidedas iš pirminko, išdinininko, sekretoriaus, knyginko ir dar mažiausia bent iš 4 narių. Draugystė įvairiose Lietuvos vietose buvo numatėsi turėti ir savus agentus, kurie ją informuotų apie ten esamą būklę ir svarbesnius įvykius. Lietuvos Draugystės pirmuoju pirminku buvo Jonas Gaidamavičius, o sekretorium Vincas Kudirka, kuris ir tvarkė visus draugystės reikalus.

Lietuvos Draugystė buvo slapta organizacija ir galėjo telkti tik patikimus narius. Ji kiek žymesnės veiklos išplėsti neįstengė. Svarbiausias dalykas — Vinco Kudirkos sudarytojį jos programa, kuri nusiaugė pagrindines gaires tolimiesiam mūsų, tautos kultūriniam, visuomeniniam ir politiniam veikimui. Ji sudarė idėjinius apmatius ir sumanytajam leisti laikraščiu. Naujojo laikraščio reikalais daugiausia rūpinąs Vincas Kudirka. Jis aplink naująjį laikraštį nors suburti visas žymesniausias to meto lietuvių pajėgas. Tuo reikalu jis plačiai koresponduoja ir su paskirais lietuvišiais veikėjais, ir su Maskvos universiteto lietuvišiais studentais, ir su Seinų kunigų seminarijos lietuvišiais klerikais.

Pirmausis Vincas Kudirka aiškina su ausrininkais. Rašo į Mazają Lietuvą Martynui Jankui, prašydamas jo būti oficialiuoju naujojo laikraščio leidėju bei atsakomoju redaktorium, kitais žodžiais tarlanti, duoti jam savo firmą. Martynas Jankus sutinka, bet taip pat ir praneša, kad ketinama vėl pradėti leisti „Aušrą“, ir jos leidėjas būsiąs Jonas Basanavičius. Tad reikia skubiai išsiaiškinti ir su juo, ir 1888 m. balandžio 17 d. Vincas Kudirka Lietuvos Draugystės vardu Jonui Basanavičiui paslučcia laišką ir Lietuvos Draugystės įstatus. Savo laiške jis rašo:

„Guodotinas Mylėtojau Lietuvos!
Lietuviai, esą Varšavoje, uždejo draugystę, apimančią visus reikalus tautiško gyvumo ir skiriančią atsakančią darbą visiems luomams Lietuvių. Įstatus savo Drstės siūnčiame Jums, užkviessdami prie jos pristoti ir prašydami, atslūsti mums ku-

mus, girdi, budriai saugo smulkios margaspalvės sparnuotos gyvatės ir jas tegalima nuvaikyti iš sargybos postų tiksliai padegintose gumos dūmais. Nelengvai pasiauduoda skynimui ir cassia, kuri, rinkikų nelaimė, auganti klampiuose sekliuose ežeruose ir, be to, dar visa aplipusi įkyriausiasis sparnuotais gyviais; tad norint jų pasisaugoti, reikia visą savo kūną pridengti ožkenomis arba avikailiais. Tačiau visų sunkiausiasis prieinamas, be abejo, yra cinamonas, kurio lazdelės, girdi, randamos susmalgstytos grobuonių paukščių gūžtose, sukrestose iš mėšlo ant aukštų, nepasiekiamų uolos viršūnių. Čia, girdi, reikia veikti nesigailint darbo bei išlaidų: paskersti keletą jaucių, sukaptoti mėšą į didelius gabalus ir juos išdėlioti pakalnėje, o po to kantriai laukti, kol paukščiai susinešies mėšą į savo gūžtas, kurios, neišlaikydamos tokios sunkios naštos, su triukšmu nukris į pakalnę drauge su visais cinamonais. Kodylo medžiai būvę šventi medžiai ir jų derliaus rinkikai viso sezono metu privalėjo susilaikyti nuo lytinių veiksnių, o taip pat neprisiileisti lavono ir net uždengti akis, pamačius laidotuvių eisena. Pagal geografa Strabo, kuris lydėjo Romos karvedį Aelius Gallus žygyje per Arabiją, girdi, čia žemė taip dosniai ir visas puses tiekia savo gėrybes, kad žmonės yra nepataisomai tinginiai ir gyvena labai nerūpestingą gyvenimą. Žemesnio luomo arabai, girdi, vis dėl to minta tiklatai šaknelėmis ir naktį miega medžiuose.

Iš dėnio sebtint tuo beveltiskus smėlynus, šiu mokslininkų pasakojimai skamba labai linksmai. Bet jų naudai reikia pasakyti, kad mūsų geograffjos vadovėliai su izobarais ir izotermiais jau pirmoje gimnazijos klasėje jaunimui užmuša norą domėtis šiuo pačiu humaniškausiu mokslu.

nuo plačiausia kritika tą įstatu. Drauge su uždeža Dr-stė mes norime išleisti lietuvišką laikraštį, inteligentišką, bet populiariską (kurį galėtų suprasti vidutiniai apšvietas Lietuvis) mieryje savo Dr-stės.

Neseniai dažinijoje, kad Jūs norite atgaivinti numirusią „Aušrą“. Mums rodosi, kad atgaivinta „Aušra“ sunkų turėtų gyvenima, reikalaujantį ilgios pinigiskos pašalpos, nes žinomu yra dauktu, kad numirusi, nežiūrint ant to, kokia liga paguldė ir graba, visados yra sunkiau atgaivinti, ne kaip naujai užgimusi užauginti. Kas smertyje „Aušros“ yra kaltas (kuri mirė, neteikus parėmimo ir prenumerator, istenkančios ant sugražinimo kaštų išdavimo), atsakymas rodos netoli šoks nuo teisybės, jeigu pasakysime, kad ją užmarino „netikus“ rėdytė, nes matome kitus laikraščius, nors daug mažiau vertesnius už „Aušrą“, bet gyvuojančius. Atgaivinta „Aušra“ jau iš pradžių sutiktų neištikėjimas ir snairavimas vienos dalies Lietuvių, kuri dėl paspirimo ir išsiplatinimo laikraščio labai būtų reikalinga — sakome apie kunigus, tarp kurių vienok jau randasi tikri Lietuviai.

J. AISTIS

Kūcios

O kaip balta dabar jinai, tėvynė,
Po sniego apklotu užmirusi plati,
Lyg apsigobus žėrinčiais žvaigždynais
Nežemiška, šventa ir nuostabi naktis...

Kai kur išbėgus stypletė egulutė
Iki mėnulio veido šypsiančio naktis:
Sniegų ik žemės nulenktos šakutės,
Dangun viena viršūnė šauna vilčiai...

Gumšuoja nykiškas. Kur-ne-kur trobelė
Atakius nykišai švitejančiais langais.
Serkšnoj lipšnoj deimantų ugnelės.

Tarytum plaskančios ant stalo žvakės,
Ar lyg vaikų maldoj nušvitę akys,
Sustojusių Kūčių džiaugsmingai įžangai...

„Aušra“ vėl būtų konkurentu mūsų laikraščio, o ir stojasi laikas mūsų Dr-stės, negalėtų taip padarytinai platinai supratimą jos mierio per savo vardą, išskpliotavota pareitais rėdytojais, neatsakaciniais norams daugumo Lietuviu. Mums rodosi, kad laikraštis lietuviškas, kaip šandien, idant išsiplatinai Lietuvoje, turi būti vidutiniskų, kuris niekur nesiektų tikėjim dalyku ir nepelktų persmarkiai jų užžiūrėtojū. Dėlto, pagal mūs supratimą, taikiau ir naudingiau būtų, vietoje atgaivinimo mirusio, uždeėti naują laikraštį savo kaštų mieryje mūs Dr-stės, nors nežinome, ar rašymai iš taip toli nebūtų persunkūs ir painūs, mes būtume dėkingi; jeigu vėlnorėtumėte mums pavesti išdavima jo be darymo konkurencijos, mes už tai būtume dėkingi. nes geidžiame tiklatai susitaikymo ir naudos Lietuviu; tasyk prašyume Tamestą karštai padėti mums savo šviesiais darbais.

Atsakymo lauksime kuo-nuo-greičiausiu.

Laiško gale duotas Vinco Kudirkos adresas Varšuvoje.

Jonas Basanavičius ir Vinco Kudirkos laiką netrukus atsakė. Savo laiške jis rašo, kad jam atrodo, jog draugijos programa esanti per plati ir prie šių dienų gyve-

niimo sąlygų neįvykdoma. Tačiau, ir tokiu būdamu, ji galėsianti Lietuvai atnešti naudos.

Vincas Kudirka antrajame savo laiške Jonui Basanavičiui (1888. V. 19) rašo, kad Lietuvos programa tokiu plati esanti dėl šių motyvų:

Ji įsteigta ne tik tai dienai, bet norima, kad prie jos palengva artėtų visi lietuviai, kad jos ilgam pakaktų. Dėl to ją sudarant ir nesidairyta į šių dienų būklę. Be to, nesą tokios sunkios buklės, jog prie gerų norų ir nuoširdaus patriotizmo nebūtų galima ko naudingo savo tautai padaryti.

Nors draugijos tikslai esą patūs, bet jie visi lietuviams siektini. Kol esą mes neturėsim to, kuo tauta stiprėja ir kas reikalinga kultūriniam gyvenimui, tol daugelis lietuvių ir toliau nutautėsią.

Užsibrėžti draugijos tikslai — tai lietuviškos veiklos metmens Jie tesuintėjami tik pirmosios kategorijos nariams, kuriais tegali būti tik mokyti lietuviai ir kuriais galima esą pasitikėti. Kitiems nežadama to, ko negalima įvykdyti.

Programoj nieko nenutylėta, nes netikima, kad rusų valdžia ją patvirtintų. Esą žinoma, kad jokia tikrai lietuviška draugystė nebus patvirtinta, kaip tai rodo atmetimas prašymo Peterburgo lietuvių, norinčių įsteigti „Labdaringą Lietuvišką Draugystę“. Jie esą pasiryžę dirbti susibūrę ir rusų valdžios nepatvirtintą draugystę. Norima dėl naudos lietuviškos suburti visus inteligentus, kurių daugumas ligišiol be naudos savo tautai žuvę. Esą ir tokių, kurie dėl medžiaginių išskaičiavimų veikia prieš savo tautą.

Išplatinę programą nori sunaudoti darbą ir tu, kurie negyvena Lietuvoje ir kurie neverčiamai nieko nenori dirbti. Peterburge, Maskvoje, Varšuvoje ir kitur gyvena tegul, kiek galėdami, padeda tiems, kurie ten atvyksta studijuoti ar amato pasimokyti. Neturėdami pinigų, dar negali duoti stipendijų, betgi esą galima studijuojantiems įvairiais kitais būdais padėti.

Lietuvos Draugystė esanti užsibrėžus įsteigti lietuvišką teatrą. Tačiau apie tai šandien dar negalima nė galvoti, nes neturima lietuviško repertuaru. Kai rašytojai sukurs dramos veikalų, muzikai suharmonizuos liaudies melodijū, tuomet atsirasiąs ir lietuviškas teatras. Šandieniniai draugystės norai nesiekia toliau kaip išleisti laikraštį, aiškinantį tautiškus reikalus, pamokantį naudingai gyventi savo tautai, leisti ir platinai lietuviškas knygeles, kurios šviestų tautą. Jeigu Lietuvos Draugystė tarp savo tautiečių rastų simpatijų ir pritarimo, ir jie suprastų, kad jos nariai tikrai trokšta tėvynei gero, tuomet jų darbas nebūtų be naudos. Draugystė dar neseniai įsteigta, į daugelį laiškų ir atsišaukimų dar negautas atsakymas, su kitais vėl ginčijamasi dėl programos. Tuo tarpu draugystė dar maži narių teturinti: du gimnazijos mokytojai, vienas banko valdininkas, vienas vaistininkas, keturi kunigai, du siuvelarai ir dvylika universiteto studentų. Vasaros metu pavazinėje po Lietuvą, jie tiki prie draugystės daugiau narių pritraukti.

Laikraštį norėtų išleisti kuogreičiausiu, bet nežinia, kokią pradžioje galėtų rasti jės paramą. Pinigų teturi maža — vis dviems trims numeriams. Vincas Kudirka tuometiniai laikraščiai nepatenkintas, nes jie, užuot tautą vedę tikruojų keliu, vedžioja šunkeliais. Laikraščiai savo vienas kito pludimais negalį lietuvių tarpe turėti autoriteto ir gadina lietuviškai publicistikai kelius. Laikraštį, kurį ketina

savo laiške aiškina su ausrininkais. Rašo į Mazają Lietuvą Martynui Jankui, prašydamas jo būti oficialiuoju naujojo laikraščio leidėju bei atsakomoju redaktorium, kitais žodžiais tarlanti, duoti jam savo firmą. Martynas Jankus sutinka, bet taip pat ir praneša, kad ketinama vėl pradėti leisti „Aušrą“, ir jos leidėjas būsiąs Jonas Basanavičius. Tad reikia skubiai išsiaiškinti ir su juo, ir 1888 m. balandžio 17 d. Vincas Kudirka Lietuvos Draugystės vardu Jonui Basanavičiui paslučcia laišką ir Lietuvos Draugystės įstatus. Savo laiške jis rašo:

„Guodotinas Mylėtojau Lietuvos!
Lietuviai, esą Varšavoje, uždejo draugystę, apimančią visus reikalus tautiško gyvumo ir skiriančią atsakančią darbą visiems luomams Lietuvių. Įstatus savo Drstės siūnčiame Jums, užkviessdami prie jos pristoti ir prašydami, atslūsti mums ku-

mus, girdi, budriai saugo smulkios margaspalvės sparnuotos gyvatės ir jas tegalima nuvaikyti iš sargybos postų tiksliai padegintose gumos dūmais. Nelengvai pasiauduoda skynimui ir cassia, kuri, rinkikų nelaimė, auganti klampiuose sekliuose ežeruose ir, be to, dar visa aplipusi įkyriausiasis sparnuotais gyviais; tad norint jų pasisaugoti, reikia visą savo kūną pridengti ožkenomis arba avikailiais. Tačiau visų sunkiausiasis prieinamas, be abejo, yra cinamonas, kurio lazdelės, girdi, randamos susmalgstytos grobuonių paukščių gūžtose, sukrestose iš mėšlo ant aukštų, nepasiekiamų uolos viršūnių. Čia, girdi, reikia veikti nesigailint darbo bei išlaidų: paskersti keletą jaucių, sukaptoti mėšą į didelius gabalus ir juos išdėlioti pakalnėje, o po to kantriai laukti, kol paukščiai susinešies mėšą į savo gūžtas, kurios, neišlaikydamos tokios sunkios naštos, su triukšmu nukris į pakalnę drauge su visais cinamonais. Kodylo medžiai būvę šventi medžiai ir jų derliaus rinkikai viso sezono metu privalėjo susilaikyti nuo lytinių veiksnių, o taip pat neprisiileisti lavono ir net uždengti akis, pamačius laidotuvių eisena. Pagal geografa Strabo, kuris lydėjo Romos karvedį Aelius Gallus žygyje per Arabiją, girdi, čia žemė taip dosniai ir visas puses tiekia savo gėrybes, kad žmonės yra nepataisomai tinginiai ir gyvena labai nerūpestingą gyvenimą. Žemesnio luomo arabai, girdi, vis dėl to minta tiklatai šaknelėmis ir naktį miega medžiuose.

Iš dėnio sebtint tuo beveltiskus smėlynus, šiu mokslininkų pasakojimai skamba labai linksmai. Bet jų naudai reikia pasakyti, kad mūsų geograffjos vadovėliai su izobarais ir izotermiais jau pirmoje gimnazijos klasėje jaunimui užmuša norą domėtis šiuo pačiu humaniškausiu mokslu.

mus, girdi, budriai saugo smulkios margaspalvės sparnuotos gyvatės ir jas tegalima nuvaikyti iš sargybos postų tiksliai padegintose gumos dūmais. Nelengvai pasiauduoda skynimui ir cassia, kuri, rinkikų nelaimė, auganti klampiuose sekliuose ežeruose ir, be to, dar visa aplipusi įkyriausiasis sparnuotais gyviais; tad norint jų pasisaugoti, reikia visą savo kūną pridengti ožkenomis arba avikailiais. Tačiau visų sunkiausiasis prieinamas, be abejo, yra cinamonas, kurio lazdelės, girdi, randamos susmalgstytos grobuonių paukščių gūžtose, sukrestose iš mėšlo ant aukštų, nepasiekiamų uolos viršūnių. Čia, girdi, reikia veikti nesigailint darbo bei išlaidų: paskersti keletą jaucių, sukaptoti mėšą į didelius gabalus ir juos išdėlioti pakalnėje, o po to kantriai laukti, kol paukščiai susinešies mėšą į savo gūžtas, kurios, neišlaikydamos tokios sunkios naštos, su triukšmu nukris į pakalnę drauge su visais cinamonais. Kodylo medžiai būvę šventi medžiai ir jų derliaus rinkikai viso sezono metu privalėjo susilaikyti nuo lytinių veiksnių, o taip pat neprisiileisti lavono ir net uždengti akis, pamačius laidotuvių eisena. Pagal geografa Strabo, kuris lydėjo Romos karvedį Aelius Gallus žygyje per Arabiją, girdi, čia žemė taip dosniai ir visas puses tiekia savo gėrybes, kad žmonės yra nepataisomai tinginiai ir gyvena labai nerūpestingą gyvenimą. Žemesnio luomo arabai, girdi, vis dėl to minta tiklatai šaknelėmis ir naktį miega medžiuose.

Iš dėnio sebtint tuo beveltiskus smėlynus, šiu mokslininkų pasakojimai skamba labai linksmai. Bet jų naudai reikia pasakyti, kad mūsų geograffjos vadovėliai su izobarais ir izotermiais jau pirmoje gimnazijos klasėje jaunimui užmuša norą domėtis šiuo pačiu humaniškausiu mokslu.

Paryžiaus kvepalų, o jų dievai taip pat nebereikalingi smilkalų vien dėl to, kad jie jokių dievų nebeteri, išsiskyrus Mamoną. Gummi arabicum medžio sakus seniau jau pakeitė vokiečių sintetiniai Alles Kleber, kurie net akmenį prie plytgalio prikljuoja.

Gamtininkai tvirtina, kad tam tikram orui esant, Arabijos smiltynai dauuoja. Ir ta jų daina, atrodo, bus gana paslaptinga, nes šis žemynas, nors ir palyginti čia pat, už Europos durų, yra mažiausiai ištirtas, galima sakyti, dar neatrastas. Tai dalinai dėl karščių ir gyventojų nedraugingų jausmų ir net veiksmų europiečių keliautojų atžvilgiu, nors pastarieji turėtų net už UNO humaniškesnius sumanymus. Vienintėlis būdas europiečiui patekti čionai yra apgavystė, ir gana brangi: išmokti be akcento arabų kalbą, atmintinai iškalti Koraną ir persirengti arabų maldininku. Pirmieji arabinę „smėlio uždangą“ atskleidė keliautojai Garsten Niebuhr ir Burckhardt. Tai įvyko tiklatai aštuoniolikto amžiaus pabaigoje, kuomet seniai jau buvo atrasta net Australija su pietjūrių salomis. Sąžiningiausiai savo darbą atliko Niebuhr, kuris, lankydamasis Jiddoje, net surašė kiek miestelyje yra krautuvių ir ką kiekvienoje galima pirkti ir kokios ty prekių kainos. Sis, ir dabar nepasėnęs keliautojas, išlipęs pirma kartą Jiddoje, buvo ypatingai pritrenktas akinamu arabų namų būltumu.

Ir vis dėl to tai yra Arabia Felix, bent kiek galima sprėsti iš Lawrence aprašymų. Po pirmojo pasaulinio karo Paryžiuje, vykstant taikos konferencijai, vienas Anglijos attachė, karališkosios armijos majoras, nusivylęs veidmainiškaus delegatų plepalais ir klastomis, paklauss iš Arabijos atvykusį, baltomis marškomis apsisiautusį Lawrence, ką turis daryti, kad surastų dvasinę taiką

savyje. Lawrence negalvodamas jam atsakė: Eik ir gyvenk su arabais! Majoras, išgyvenęs septyneris metus su arabais, savo išpūdių knygoje pasisako, kad taiką jis surašęs. Girdi, nėra laimingesnio žmogaus, kaip civilizacijos nepaliestas dykumu arabas, saikinguo ir dvasinės lygsvaros pavyzdys, palyginus su chaotišku, visus dievus nuagrivusiu ir nesuradusiu naujų europiečių, baidgančiu suvirti savo neveisingų mąstymų souse. Kaip ir General Stewart keleiviai, nemiega naktimis, mirtinai nukankinę savo artimuosius klausimais, ar Australijos multininkai neaitams akordeonų, ar už parduotą Leica galės nusipirkti namus.

Jeigu šios jūros semitinis krantas liko skeptiškas obalsiui navigare necesse est, tai chamininis jos krantas apie tai nežinoti nenorėjo ir nenori. Jisai laimingas savo smėliuose, melždamas juodavilnę ožką, kuri vienas Dienas težino, kuo palaiko savo gyvybę ir dar tiek, kad iš ryto duotų pieno šeiminiuko vaikams. Acacia tortilis krūmelis apsidengęs tokiais smulkiais lapeliščiais, kad reikia stebėtis, kaip ožka gali tuo pasisotinti ir kaip tas krūmas pajėgia išsilaikyti gyvas po nuolatinių demoliacijų. Moterų džiaugsmui, tas juodas liesas ožkoles melžia vyrai.

Nubijos ir Sudano smėlynų chaminiai, baltosios rasės žmonės, veikiami juodosios Afrikos ir Islamo papročiu, yra keistas kokteilis. Moterys vėrias ir nosis grandis, vyrai garbina savo šventuosius sheiks, kurių palaikai kur nors vienišoj pakrantėj apmesti akmenimis, o ant įbesto kuolo pakabinatas skarmalas. Garbina ne dėl to, kad nežinomas vėlionis būtų pridėjęs nuostabų stebuklų, bet dėl to, kad buvo doras mahometonas, lankė Meką, vykdė pranašų potvarkius.

niimo sąlygų neįvykdoma. Tačiau, ir tokiu būdamu, ji galėsianti Lietuvai atnešti naudos.

Vincas Kudirka antrajame savo laiške Jonui Basanavičiui (1888. V. 19) rašo, kad Lietuvos programa tokiu plati esanti dėl šių motyvų:

Ji įsteigta ne tik tai dienai, bet norima, kad prie jos palengva artėtų visi lietuviai, kad jos ilgam pakaktų. Dėl to ją sudarant ir nesidairyta į šių dienų būklę. Be to, nesą tokios sunkios buklės, jog prie gerų norų ir nuoširdaus patriotizmo nebūtų galima ko naudingo savo tautai padaryti.

Nors draugijos tikslai esą patūs, bet jie visi lietuviams siektini. Kol esą mes neturėsim to, kuo tauta stiprėja ir kas reikalinga kultūriniam gyvenimui, tol daugelis lietuvių ir toliau nutautėsią.

Užsibrėžti draugijos tikslai — tai lietuviškos veiklos metmens Jie tesuintėjami tik pirmosios kategorijos nariams, kuriais tegali būti tik mokyti lietuviai ir kuriais galima esą pasitikėti. Kitiems nežadama to, ko negalima įvykdyti.

Programoj nieko nenutylėta, nes netikima, kad rusų valdžia ją patvirtintų. Esą žinoma, kad jokia tikrai lietuviška draugystė nebus patvirtinta, kaip tai rodo atmetimas prašymo Peterburgo lietuvių, norinčių įsteigti „Labdaringą Lietuvišką Draugystę“. Jie esą pasiryžę dirbti susibūrę ir rusų valdžios nepatvirtintą draugystę. Norima dėl naudos lietuviškos suburti visus inteligentus, kurių daugumas ligišiol be naudos savo tautai žuvę. Esą ir tokių, kurie dėl medžiaginių išskaičiavimų veikia prieš savo tautą.

Išplatinę programą nori sunaudoti darbą ir tu, kurie negyvena Lietuvoje ir kurie neverčiamai nieko nenori dirbti. Peterburge, Maskvoje, Varšuvoje ir kitur gyvena tegul, kiek galėdami, padeda tiems, kurie ten atvyksta studijuoti ar amato pasimokyti. Neturėdami pinigų, dar negali duoti stipendijų, betgi esą galima studijuojantiems įvairiais kitais būdais padėti.

Lietuvos Draugystė esanti užsibrėžus įsteigti lietuvišką teatrą. Tačiau apie tai šandien dar negalima nė galvoti, nes neturima lietuviško repertuaru. Kai rašytojai sukurs dramos veikalų, muzikai suharmonizuos liaudies melodijū, tuomet atsirasiąs ir lietuviškas teatras. Šandieniniai draugystės norai nesiekia toliau kaip išleisti laikraštį, aiškinantį tautiškus reikalus, pamokantį naudingai gyventi savo tautai, leisti ir platinai lietuviškas knygeles, kurios šviestų tautą. Jeigu Lietuvos Draugystė tarp savo tautiečių rastų simpatijų ir pritarimo, ir jie suprastų, kad jos nariai tikrai trokšta tėvynei gero, tuomet jų darbas nebūtų be naudos. Draugystė dar neseniai įsteigta, į daugelį laiškų ir atsišaukimų dar negautas atsakymas, su kitais vėl ginčijamasi dėl programos. Tuo tarpu draugystė dar maži narių teturinti: du gimnazijos mokytojai, vienas banko valdininkas, vienas vaistininkas, keturi kunigai, du siuvelarai ir dvylika universiteto studentų. Vasaros metu pavazinėje po Lietuvą, jie tiki prie draugystės daugiau narių pritraukti.

Laikraštį norėtų išleisti kuogreičiausiu, bet nežinia, kokią pradžioje galėtų rasti jės paramą. Pinigų teturi maža — vis dviems trims numeriams. Vincas Kudirka tuometiniai laikraščiai nepatenkintas, nes jie, užuot tautą vedę tikruojų keliu, vedžioja šunkeliais. Laikraščiai savo vienas kito pludimais negalį lietuvių tarpe turėti autoriteto ir gadina lietuviškai publicistikai kelius. Laikraštį, kurį ketina

niimo sąlygų neįvykdoma. Tačiau, ir tokiu būdamu, ji galėsianti Lietuvai atnešti naudos.

Vincas Kudirka antrajame savo laiške Jonui Basanavičiui (1888. V. 19) rašo, kad Lietuvos programa tokiu plati esanti dėl šių motyvų:

Ji įsteigta ne tik tai dienai, bet norima, kad prie jos palengva artėtų visi lietuviai, kad jos ilgam pakaktų. Dėl to ją sudarant ir nesidairyta į šių dienų būklę. Be to, nesą tokios sunkios buklės, jog prie gerų norų ir nuoširdaus patriotizmo nebūtų galima ko naudingo savo tautai padaryti.

Nors draugijos tikslai esą patūs, bet jie visi lietuviams siektini. Kol esą mes neturėsim to, kuo tauta stiprėja ir kas reikalinga kultūriniam gyvenimui, tol daugelis lietuvių ir toliau nutautėsią.

Užsibrėžti draugijos tikslai — tai lietuviškos veiklos metmens Jie tesuintėjami tik pirmosios kategorijos nariams, kuriais tegali būti tik mokyti lietuviai ir kuriais galima esą pasitikėti. Kitiems nežadama to, ko negalima įvykdyti.

Programoj nieko nenutylėta, nes netikima, kad rusų valdžia ją patvirtintų. Esą žinoma, kad jokia tikrai lietuviška draugystė nebus patvirtinta, kaip tai rodo atmetimas prašymo Peterburgo lietuvių, norinčių įsteigti „Labdaringą Lietuvišką Draugystę“. Jie esą pasiryžę dirbti susibūrę ir rusų valdžios nepatvirtintą draugystę. Norima dėl naudos lietuviškos suburti visus inteligentus, kurių daugumas ligišiol be naudos savo tautai žuvę. Esą ir tokių, kurie dėl medžiaginių išskaičiavimų veikia prieš savo tautą.

Išplatinę programą nori sunaudoti darbą ir tu, kurie negyvena Lietuvoje ir kurie neverčiamai nieko nenori dirbti. Peterburge, Maskvoje, Varšuvoje ir kitur gyvena tegul, kiek galėdami, padeda tiems, kurie ten atvyksta studijuoti ar amato pasimokyti. Neturėdami pinigų, dar negali duoti stipendijų, betgi esą galima studijuojantiems įvairiais kitais būdais padėti.

Lietuvos Draugystė esanti užsibrėžus įsteigti lietuvišką teatrą. Tačiau apie tai šandien dar negalima nė galvoti, nes neturima lietuviško repertuaru. Kai rašytojai sukurs dramos veikalų, muzikai suharmonizuos liaudies melodijū, tuomet atsirasiąs ir lietuviškas teatras. Šandieniniai draugystės norai nesiekia toliau kaip išleisti laikraštį, aiškinantį tautiškus reikalus, pamokantį naudingai gyventi savo tautai, leisti ir platinai lietuviškas knygeles, kurios šviestų tautą. Jeigu Lietuvos Draugystė tarp savo tautiečių rastų simpatijų ir pritarimo, ir jie suprastų, kad jos nariai tikrai trokšta tėvynei gero, tuomet jų darbas nebūtų be naudos. Draugystė dar neseniai įsteigta, į daugelį laiškų ir atsišaukimų dar negautas atsakymas, su kitais vėl ginčijamasi dėl programos. Tuo tarpu draugystė dar maži narių teturinti: du gimnazijos mokytojai, vienas banko valdininkas, vienas vaistininkas, keturi kunigai, du siuvelarai ir dvylika universiteto studentų. Vasaros metu pavazinėje po Lietuvą, jie tiki prie draugystės daugiau narių pritraukti.

Laikraštį norėtų išleisti kuogreičiausiu, bet nežinia, kokią pradžioje galėtų rasti jės paramą. Pinigų teturi maža — vis dviems trims numeriams. Vincas Kudirka tuometiniai laikraščiai nepatenkintas, nes jie, užuot tautą vedę tikruojų keliu, vedžioja šunkeliais. Laikraščiai savo vienas kito pludimais negalį lietuvių tarpe turėti autoriteto ir gadina lietuviškai publicistikai kelius. Laikraštį, kurį ketina

niimo sąlygų neįvykdoma. Tačiau, ir tokiu būdamu, ji galėsianti Lietuvai atnešti naudos.

Vincas Kudirka antrajame savo laiške Jonui Basanavičiui (1888. V. 19) rašo, kad Lietuvos programa tokiu plati esanti dėl šių motyvų:

Ji įsteigta ne tik tai dienai, bet norima, kad prie jos palengva artėtų visi lietuviai, kad jos ilgam pakaktų. Dėl to ją sudarant ir nesidairyta į šių dienų būklę. Be to, nesą tokios sunkios buklės, jog prie gerų norų ir nuoširdaus patriotizmo nebūtų galima ko naudingo savo tautai padaryti.

Nors draugijos tikslai esą patūs, bet jie visi lietuviams siektini. Kol esą mes neturėsim to, kuo tauta stiprėja ir kas reikalinga kultūriniam gyvenimui, tol daugelis lietuvių ir toliau nutautėsią.

Užsibrėžti draugijos tikslai — tai lietuviškos veiklos metmens Jie tesuintėjami tik pirmosios kategorijos nariams, kuriais tegali būti tik mokyti lietuviai ir kuriais galima esą pasitikėti. Kitiems nežadama to, ko negalima įvykdyti.

Programoj nieko nenutylėta, nes netikima, kad rusų valdžia ją patvirtintų. Esą žinoma, kad jokia tikrai lietuviška draugystė nebus patvirtinta, kaip tai rodo atmetimas prašymo Peterburgo lietuvių, norinčių įsteigti „Labdaringą Lietuvišką Draugystę“. Jie esą pasiryžę dirbti susibūrę ir rusų val

Kraštutinių salis

KELIONĖS ĮSPUDŽIAI

Italija, kraštutinių salis. Jų rasi visur: privatiniame, valstybiniame, kultūriniame gyvenime. Ir tur būt niekur pasaulyje tie kraštutiniai nėra taip ryškūs, kaip Italijoje, bet kartu ir natūralūs.

Jau pervažiuavus Austrijos-Italijos sieną, stebina nauja imponantinė marmuro ir granito Brennerio stotis, o tarp klasinių kolonadų... nesiskute, apdriškę vynu vertelgos, traukia net septyniškie žvėriai „chianinai“. Ir tas kraštutinių salis vaizdas visur lydis. Ir pietinėje, ir šiaurinėje Italijoje. Ir sporto aikštėje, kur 1.500 lirų (15,— DM) įėjimo mokestis neatbaido žiūrovų, ar Milano Scaloje, kur bilietas vidutiniškai kainuoja 35 DM. Ir kinuose, kurių Italijoje tikrai gausu — net 8.000 (Vokietijoje tik 2.000). Tas pats vaizdas ir garsiosiose „Fiat“ lėktuvų, automobilių, laivų bei vagonų įmonėse, kurias teko aplankyti. Šių įmonių, šiais metais švenčias 50 metų sukaktį, pavyzdgingiausiai globoja savo darbininkus: gražūs gyvenamieji namai, vasarvietės, vaikų darželiai, sporto aikštės, mokyklos, o greta tu darbininkams pastatytų dangoraižių, mažai, prie žemės prilipusių darbininkų namelių, dažnai be dūmtraukių. Šių namų prieauglis nuskūrus, auklėjasi gatvėje.

Tas pats vaizdas išlįgą Italijos Rivieros, belaukiančios pinigų užsieniečių, ir net periferijoje Toscanos, Umbrijos srityse. Tik, jei Rivieroje, prabangioje aplinkumoje, dažnai sutiksi elgetą, čia pro skurdų krašta prabėga prabangūs traukiniai, ilgiasis Europoje elektrifikuotų geležinkelio ruožų — net 1.500 km.

Italijoje visas gyvenimas vyksta gatvėje (gal todėl čia taip truksta Europos Šiaurės bėdingos namų kultūros). Gatvėse kavinėlės „Tabacchi“ išsistatę kėdes ir ten sėdinčius pastebėsi visų luomų žmones. Krautuvis atdaros net iki 23 val.

Nepaisant visų posakių apie italų tingumą, ištikrųjų jie daug ir uoliai dirba. Žinoma, jei iš viso turi darbo. Krašte dabar yra apie 2.000.000 bedarbių! Daugybė italų laukia emigracijos. Vyriausybės priemonės nedarbo problemos išspręsti negalėjo. Ūkinio pagyvėjimo laukiamą Šventųjų Metų praga. Maldininkai turi įnešti gyvumo.

Didelis nedarbas, ir dirbančiųjų mažas atlyginimas turi būti gera dirva komunizmui. Italijos komunistų partijai narių netrūksta. Tokių didelių miestų kaip Turino, Florencijos ir Paduvos burmistrai yra komunistai. Komunistų pasisekimo priežastis — taip aiškino man italai — gludi ne tiek ūkiniuose sunkumuose, kiek pačios komunizmo esmės nesupratime. Komunistai yra labai aktyvūs. Štai pav., sykį važiuojant 5 valandas autobusais į Florenciją, turėjome net 5 kartus sustoti, kad praleidus eisenas: keturios iš jų buvo komunistų, viena katalikų procesija. Komunistinės eisenos ir čia rengiamos pagal visuotinius receptus: nešami transparentai, tėvo Stalino paveikslai.

Nuvertus fašistinį režimą, komunistų vadai prisigrobė nemažai fašistinio turto, kurį dabar naudoja partijos mašinerijai finansuoti. Dažnai pasitaiko, kad poūniuose buv. fašistų pareigūnų rūmuose dabar gyvena komunistų vadėivos.

Net Italija yra kraštutinių salis. Todėl netrūksta ir fašizmo šalininkų. Neofašistų partija „MSI“ yra aktyvi. Netgi Mussolinis prisimenamas geru žodžiu. Girdi, nedarbas buvęs prie jo mažesnis, buvę statomi darbininkams namai, tiesiamos autostrados. Taip jau yra, kad žmogus geruosius įvykius atsimena, o nemalonus užmiršta. Italų masė savo draugais dar šiandien palaiko vokiečius. Anglosaksai simpatijų neturi, nepaisant to, kad pirmieji šiandien yra beveik vieninteliai turistai atvažėję svetimais valiutos, o antrojų pagalba Italija galėjo iš chaoso išgelbėti savo ūkį.

V. Pitkunigis

Ar gali būti?

* Sen. E. Thomas, dem., ginklų teikimo Europai pirm., kalbėdamas Londone pareiškė: „Svedijoje ir Danijoje mane priėmė karaliai“ — bet tuojau pasitaikė: „Atleiskit, Svedijoje nėra karaliaus, aš sumaišiau su Graikija“. Po kiek laiko jis patikslino: „Man dabar čia kažkas šnibžda, kad Svedijoje vis dėlto yra karalius, bet nesu tikras, jog tai tiesa. Informacijos šaltinis nėra visai patikimas“.

* Mrs. Smith, našlė iš Edinburgo, supylė savo velionės vyro pelenus į smėlio laikrodį. „Jis visą gyvenimą tinginavo, tegul dabar padirbėja“ — paaiškino ji kaimynams.

* Vienas Badeno ūkininkas susitarė su Javo nuomininku, kad pastarasis nuomą jam atiduos kviečiais „sekančio karo metu“.

* Romoje gautas iš Bohemijos išsiųstas laiškas, adresuotas Dievui. Paštas po ilgų svarstymų jį gražino atgal, pridėdamas antspaudą: „adresatas nežinomas“.

* AP praneša, kad vienoje Dusseldorfo spaustuvelyje toliau spausdinamos rūkalų kortelės, nors rūkalų racionavimas seniai panaikintas. Mat, spaustuvelyje turi sudariusi ilgmetę sutartį, todėl pagal ją ir toliau spausdinama ir pristato rūkalų korteles atitinkamoms ministerijoms, o tos degina. Bent tokiu būdu kortelė pateisina savo pavadinimą (išruksta).

1944 metais, Hitlerio armijoms traukiantis iš Balkanų, komunistinių partizanų vadas Enveris Hoxha užėmė sostinę Tirana. Komunistų vadovaujamas „Tėvynės Frontas“ paėmė visą krašto valdžią ir savo rankas. Niekas jiems tada nekludė, nes amerikiečiai ir anglai, laikydami Balkanus sovietų įtakos sfera, tuomet visai nesirūpino kas ir kaip valdys Albaniją... .

Vienok ši maža salis per visą savo istorijos laiką turėjo arba kovoti arba vergauti. Turkei, italai, vokiečiai ir dabar rusai (su vietinių komunistų pagalba) engė ir engia albanus.

Kremlius valdovai pradžioje neperdaug domėjosi tolima ir maža Albanija, todėl ją tvarkyti ir „perauklėti“ buvo pavesta Maskvos patikėtiniui Jugoslavijos maršalui Tito. Hoxha prieš tai irgi nieko neturėjo, nes faktiškai albanų komunistų partija sudarė kaip ir Jugoslavijos K. P. atšaką. Tuoj po „išvadavimo“, laiminiant Kremliui, Tito agentai užplūdo Albaniją, palikdami vietinius albanus tik oficialiais viršininkais. Jugoslavų inžinieriai, instruktoriai, partijos darbuotojai, karininkai užėmė visas svarbiausias krašto pozicijas. Vienok jie buvo dar taktiniai ir stengėsi visuomet laikytis užpakalyje ir per daug nesireklamuoti.

„Jie gyvena atskirai — rekvizuotuose namuose — turėjo savo atskiras valgyklas, su niekuo per daug nedraugavo ir ką nors išskirdami pridėdavo dar „prašau“... Jie duodavo suprasti, kad jie čia yra tik mums pagelbėti“... — pasakė vienas buvęs valdininkas, vėliau iš Albanijos pabėgęs.

Faktiškai albanams pagalba ir buvo reikalinga, nes kraštas dar yra atsilikęs ir neturi jokios pramonės. Prieš karą Italija teikdavo Albanijai mašinas bei kitus pramonės gaminius, dabar — Jugoslavija bandė paimti Albaniją savo ūkininį kontrolėn. Buvo suda-

ryta Albanijos — Jugoslavijos munitų unija ir Jugoslavija pradėjo imti vilną, odas, alyvą... Vienok, kai albanai žiūrėjo į šiaurę, laukdami iš ten ko atvykstant... jie labai mažai ko tesulaukė... .

Hoxha dėl to labai nesiginčijo. Nenorėdamas daryti Titui konkurencijos, netgi pasitenkino generolo titulu, todėl ir dabar jis nenorėjo dėl menkniekių su Titu pyktis. Jis ir toliau garbino jį savo kalbose, albanų vaikų giedojimo dainas apie „narsųjį maršalą“ ir Tito bei Stalino paveikslai kabėjo šalia Hoxhos portretu.

Kai Tito vienam savo laiške, datuotame 1947 metų liepos 3 dienos data, priminė Hoxhai, kad jo finansų ministeris Nako Spiru yra „klasinis priešas ir išdavikas“, Spiru buvo atrastas „nusišovęs“... .

1948 metais Hoxha rašė: „Albanijos jaunimas ir senimas žino Tito, nes jis atstovauja garsiąją tu brolišką žmonių kovą... nes jis moko juos mylėti mažą albanų tautą, kuriai jie padėjo laike karo ir kuriai jie ir dabar taikoje padeda. Mes ginsime mūsų draugystę ir mūsų sąjungą su didžiausiais pasiaukojimais“.

1947 metais, kai buvo kuriamas Kominformas, Albanija nebuvo ten pakviesta. Matomai buvo laikyta, kad Tito ją irgi atstovaus. Vienok 1948 metais Kremlius priėjo išvados, kad Tito jau per daug uoliai vykdo auklės pareigas. Taipgi Maskvai nepatiko ir Tito „maršališki“ planai apie Balkanų federaciją... .

Pamažu į Albaniją pradėjo atvykti įvairios delegacijos iš Maskvos, kurios čia greitai išsikūrė. Būdami geri komunistai, albanai ir jugoslavai natūraliai pripažino sovietų viršenybę.

„Pirmiau“ — pasakė vienas albanas „valdininkas — albanas atsidodavo įėjus jugoslavui „patarėjui“, — dabar gi jie abu atsisotėja įėjus rusui“.

Žingsnis po žingsnio rusai išstūmė jugoslavus iš visų pozicijų. Jau prieš Kominformo su Titu susipykimą jugoslavai buvo netekę savo įtakos Albanijoje. Paskelbus skilmą, albanai buvo kaip ir apstulbę. Vienok rusai turėjo blaivias galvas.

Hoxha (su sovietų pagalba) tuojau nutraukė visas sutartis su Jugoslavija, išstūmė 1500 Jugoslavų, sustabdė visus prekybos ryšius, uždarė sieną, nuėmė visus Tito portretus bei paveikslus, uždraudė dainuoti „titines“ dainas ir sustiprino pasienio apsaugą. Albanijos radijas ir laikraščiai pradėjo pulti Tito, jo vykdytą Albanijos eksplotacinę politiką, kartu nepamiršdami girti Maskvą ir „mylimąjį Staliną už „mūsų partijos išgelbėjimą nuo Jugoslavijos trockistų imperialistinių planų“.

Keli šimtai albanų komunistų, apkaltintų „titoizmu“, buvo pasiūti į koncentracines stovyklas. Čia Hoxha pasinaudojo palankia progą ir likvidavo savo seną kovos draugą ir galimą konkurentą Koci Xoxe.

Xoxe buvo tapęs Albanijos komunistu Nr. 2. Jis buvo vidaus reikalų ministeris ir jo žinioje buvo slaptoji policija. Hoxha — per centrinę partijos komitetą — apkaltino Xoxe titoizmu. Xoxe sušaudytas. Hoxha ta visa teismo eiga labai rūpinosi ir net dėl to 10 kg. suliesėjo... .

Titu nuo Maskvos atsikilus, sovietai pradėjo dar labiau „rūpintis“ Albanija. Jie pradėjo vykdyti savo planą: padaryti Albaniją savo priekiniu postu Balkanuose. Tai buvo jau senas carų siekimas „turėti Valonoje savo karinę bazę“... kurią įvykdė sovietiški imperialistai. Jie dabar valdo Albaniją kaip savo koloniją ir sovietų ambasadorius Dimitri Stepanovič Čuvakin yra tikrasis krašto valdovas.

5000 sovietų inžinierių, ekspertų, technikų, mokytojų, karininkų ir kitokių turi savo rankose visą krašto kontrolę. Jie tvarko ir

priziūri Albanijos, Valonos ir Durazzo uostas, administruoja naftos šaltinius, kontroliuoja Tiranos radiją. Policija, bankai, kasyklos, spauda, partija — viskas yra jų priežiūroje. Ir jie jau nebesako „prašau“... jie tiesiog įsako.

Vargas tada tam, kas jų nepaklauso ar jiems nepatinka. Pavyzdžiui gali būti šis įvykis: sovietinis „patarėjas“ aplanko vieną istaigą. Bevaikštinėdamas jis sustoja prie vieno valdininko ir žiūri jam į veidą.

— Iš kur jūs?
— Iš Albanijos šiaurės, — atsako jam albanas.

— Katalikas?
— Taip.
— Darbu patenkintas?
— Kiekvienas atlieka savo pareigas patenkintas.

— Jūs, drauge, neturite tikro komunisto išraiškos! — priduria rusas ir nueina. Kitą mėnesį šis, „neturįs tikro komunisto veido“ žmogus, buvo atleistas iš tarnybos ir vėliau suimtas... .

Sovietai Albanijoje laikosi užsidarę: gyvena vilose, anksčiau priklausiusiose jugoslavams. Kai kurie jų yra netgi savo šeimas čia atsibėgę. Jie turi daug vertėjų, kurie daugumoje yra baltieji rusai. Jie turėjo pasirinkti: arba dirbti bolševikams arba... . Vienok sovietai tikisi po kelių metų prisauginsią tikrą albanų vertėjų: 1948 metais jie išvežė į Sovietų Sąjungą 300 jaunų albanų „studijoms“.

Tuo tarpu Sovietai paverčia Albaniją savo karine baze. Statomi nauji geležinkeliai, 10 naujų aerodromų. Albanijos salose Soseno yra rengiama didžiulė povandeninių laivų bazė, aprūpinta įstiprinimu ir toli šaudančia artilerija... .

Sovietai albanams nesigailėjo pažadų apie būsimas gerybes iš Maskvos, bet albanų tauta kenčia dabar daugiau kaip kada nors, nes visi krašto gaminiai yra išgabunami, gi įvežama labai mažai. Gyventojai gyvena pusbadžiui, išskyrus partijos narius ir vyriausybės tarnautojus, kurie turi savo atskiras krautuves.

Krašto kolektyvizacija varoma pilnu tempu: miestuose ji jau visai pilnai įvykdyta, kaimuose 1/3 visos dirbančios žemės jau sujungta į kolchozus.

Pasipriešinimas dėl to, žinoma, auga. Daugelyje vietų ūkininkai išvijo ar net užmušė komunistų agitatorius. Vienok Hoxha bandė terorą palaužti tautą: iki šiol nužudyta apie 7000 žmonių ir apie 27.000 laikomi koncentracijos stovyklose... .

Katalikų bažnyčia taip pat yra persekiama. Daug bažnyčių uždaryta. Iš 5 vyskupų 4 nužudyti ir vienas kalėjime... .

Komunistų partija iki šiol turi apie 40.000 narių, kurie beveik visi yra arba valdininkai arba kitoki valdžios pareigūnai.

Krašte vis labiau auga neapykanta naujam tironui. Enver Hoxha tą jaučia ir dabar jis gyvena spygliuota vieta apsuptame Naujosios Tiranos rajone. Kai jis kur važiuoja, policininkai pradžioje patikrina visą kelią... ir niekas dabar jam nebešaukia nebepluoja, kaip kad buvo karui pasibaigus... . Apsulti slaptosios policijos, agentų bei išdavikų. Albanijos žmonės nebesitiki nieko gero. Jie dabar nebeteri nieko, vien tik blankią išsivadavimo viltį... .

(Pagal Saturday Evening Post, paruosė L.M.)

Albanija tarp Tito ir Stalino

Prancuzijos nukrikščionėjimas

O GAL TU KUNIGAS - LAUK!

Monsieur Sabatier, didžiosios Paryžiaus Grenelle skalbyklos direktorius, panorėjo duoti geresnę vietą skalbyklos šoferiui René Boyer. Tas apkūnus, su akiniais, pilkas darbininkas Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“. Fabrike, kuriame jis dirbo, komunistai norėjo jį išrinkti savo profesinės sąjungos pareigūnu. Dėl jo inteligencijos Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“.

Fabrike, kuriame jis dirbo, komunistai norėjo jį išrinkti savo profesinės sąjungos pareigūnu. Dėl jo inteligencijos Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Monsieur Sabatier, didžiosios Paryžiaus Grenelle skalbyklos direktorius, panorėjo duoti geresnę vietą skalbyklos šoferiui René Boyer. Tas apkūnus, su akiniais, pilkas darbininkas Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“.

Fabrike, kuriame jis dirbo, komunistai norėjo jį išrinkti savo profesinės sąjungos pareigūnu. Dėl jo inteligencijos Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“.

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Monsieur Sabatier, didžiosios Paryžiaus Grenelle skalbyklos direktorius, panorėjo duoti geresnę vietą skalbyklos šoferiui René Boyer. Tas apkūnus, su akiniais, pilkas darbininkas Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“.

Fabrike, kuriame jis dirbo, komunistai norėjo jį išrinkti savo profesinės sąjungos pareigūnu. Dėl jo inteligencijos Tada Tėvas Perrinas prisipažino; darbininkai ir toliau liko malonūs. Su darbininkais aš galiu susikalbėti — teigia Perrinas — bet šefai manęs negali pakeisti!“

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Jis dirba nuo pusės aštuonių iki dvyliktos ir nuo pirmos iki šešių. Vakarais karštai diskutuojama.

Kartais „Eklezijos smogiamasis būrys“ surina dažnai pasako Dievo žodį Paryžiaus kavinėlėse „Bistros“.

Tėvas Perrinas į misiją įstojo karo metais. Jis nutraukė savo studijas, kad palydėtų į Vokietiją darbams stelktus prancūzus. Tą sykį jis išmoko metalo darbininko amato. Šiandien jis nenori panaudoti savo patyrimą, kuris jam atnešė mažiausiai 30.000 frankų mėnesiui ir pasitenkina 16.000 franku, kad pasilikus paprastu darbininku. Tai patogia jo misijai.

Tėvas Perrinas šiuo metu dirba metalo konstrukcijų įmonėje Rue du Chateau-des-Remiers. Tai jau trečioji jo darbovietė. Darbininkams jis yra kunigas, kuris nešioja tuos pačius drabužius, jis yra jiems draugas. Jie jį šaukia paprastai „Henri“. Perrinas tuo džiaugiasi.

Gerkim, bet santūriai

NAUJA APIE ALKOHOLĮ



Paskutinieji patikimi statistiniai duomenys (1936 m) rodo, kad per paskutinius 50 metų alkoholio naudojimas visame pasaulyje sumažėjo. Išimtį sudarė tik Prancūzija, kur vynu naudojimas padidėjo. Toje statistikoje geriausios šalies vardas atiteko Prancūzijai. Su ja dėl pirmumo varžosi Ispanija, Belgija, Italija, JAV, Vokietija, Svedija ir D. Britanija. Kokių pakeitimų įnešė karas, šiuo metu sunku pasakyti.

Kiek galiama pakeisti? Žmogus, kuris draugijoje mielai išgeria skanų lašelį, ir kiekvienu metu gali nustoti — gerti — yra vertas santūrus vardo. Jis geria, nes alkoholis jam suteikia malonų jausmą. Gali, žinoma, atsitikti, kad jo veiksmas žodžiai būna kiek neapgalvoti, tačiau jis visuomet gali susivaldyti ir nesusižeisti su savo draugais ar policija.

Alkoholio kiekis, kurį gali pasikapas žmogus pakeisti, yra labai įvairus. Tarp pat ir jo įtaka į kūną ir dvasią yra nevienoda. Vienas tampa mieguistas, kitas susijaudina.

Kada pakanka? Išgertą alkoholį tuojau sugeria skilvis ir plonosios žarnos. Jo nereikia virškinti. Kai kurie riebalai, kaip grietinė, pienas ir sviestas kliudą sugėrimo procesui, panašiai veikia ir sūrio bei mėsos baltymai bei duonos ar pyrago anglies hidratatai.

Pas santūrių gerikų alkoholio nuošimtis kraujyje neperžengia 0,05% ribos. Toks % atsiranda, jei valandos bėgyje „ant tuščio skilvio“ išgersime litrą 4,5% alaus, ketvirtį litr 20% vynu arba du stiklinukus stipraus gėrimo.

Apskritai imant, manoma, kad tie, kurių kraujyje alkoholio yra daugiau kaip 0,15%, jau nebegali savęs kontroliuoti. Jei kraujyje sudėtyje alkoholis pasiekia 0,6% — toks žmogus yra jau mirties pavojuje. Jei alkoholio koncentracija pasiekia 0,85% — sunku išvengti mirties.

Klaidingos nuomonės Priešingai visuotiniam įsitikinimui, alkoholis veikia ne skatinančiai, bet sloginančiai. Tiesa, pirmą stiklę išgėrus atrodo, lyg dvasia ir kūnas įgautų sparnus, tačiau į kraują patekęs alkoholis veikia paraližuojančiai. Iš pradžių nuovargis lyg pračina, nes atsileidžia raumenys ir apima silima. Tačiau, kol nuovargio elementai pasilieka kūne, toks poilsio jausmas neilgai trunka.

Dvasinės funkcijos veikia ir mažiausios alkoholio dozės. Tai lengva pastebėti skaičiuojant, rašant mašinėlę arba ką nors stengiantis išmokti mintinai. Dar niekas alkoholis nepalengvina darbo. Kaip teigia vienas gydytojas: „Alkoholis nepadidina darbo našumo, tačiau jo įtakoje mažiau gėdinamas padarytu klaidų“.

Nuosaukiam alkoholio vartojimas nekenkia nei žindančiai motinai, nei dar negimusiam kūdikiui. Žinoma, jei alkoholio nevertojama tiek, kad pakenktų normalaus žmogaus organizmui.

Sveikata ir

Ispanijoje

Mirtis kacete

Viena spalio diena Nanclares koncentracijos stovykloje atsiduria du kaliniai: vienas lietuvis ir vienas vokiecis. Abu atbego i Ispanija, tikedami, kad tai yra kraštas, kuris, kaip daugelis Vokietijoje kazkodeli mano, „pabegellus nuo raudonojo pavojaus“, ypac jei jie atvyks is Vokietijos, prims isskestomis rankomis ir globos su tikrai krikščioniška meile.

Taciau Ispanija yra autoritetinio rezimo kraštas, kuris kiekviena žmogų, be pasio perėjusį sieną, už sauvališką sienos

peržengimą įkiša į kalėjimą; garsiausias is tu kalėjimų yra Nanclares koncentracijos stovykla.

Ir taip lietuviui su vokiečiu besedint ant akmenų krūvos ir su kartėliu bekalbant apie prarastą laisvę, stovyklos gatvėje pasirode vieno „policia de eguridad“ (slaptosios policijos policininko) valruojamas automobilis, kuris staigiu postiklu norėjo aplenkii akmenų krūva. Abu kaliniai pasoko, bet... pervėlai. Lietuvį pagriebė mažina, partrenkė ant žemės ir užmušė.

200 stovykloje esančių užsieniečių praše leisti jiems dalyvauti laidotuvėse. Veltui. Nanclares stovykloje dėl maisto stokos ir nusilpimo miršta daug kalinių; žiemos mėnesiais mirusių kasdien esti po keturis ar penkis. Jie uždedami ant neštuvų ir dingsta. Niekas nežino, kur jie palaidojami.

Berlynietis tuoj po lietuvi mirties iš Nanclares buvo paleistas. Vienas ispanas surado jam darbo. Tokiu atveju interuotasis gali išeiti iš stovyklos ir, kas dvi savaites registruodamasis policijoje, gyventi laisvai.

Šią žinutę paėmė iš Munchene leidžiamo „Die Neue Zeitung“. Norėdami sužinoti žuvusiojo pavardę, kreipėmės į mini-mal redakciją, kad ji per savo bendradarbi Madride mums suteiktų smulkesnių informacijų. Jei pavyks ką nors sužinoti, skaitytojus painformuosime plačiau.

Anglijoje:

Grazus zestas

Todmorden. Nelengvai vyksta mūsų tautiečiams Anglijoje kiek pakenčiamiau įsikurti. Nemažas skaičius lietuvių gana sunkiai vargsta žemės ūkyje ar tekstilės fabrikuose. Džiugu tad, kai atsiranda gerų žmonių, kurie padeda mūsiškiams. Iš tokių geradarių pirmoje eilėje reikia paminėti du buvusius Lietuvos prekybininkus p.p.S.Wallace ir M. Platt, kurie dar II-ojo pasaulinio karo išvakarėse apleido Kauną ir Vilnių, likvidavę ten gana stambias savo prekybos imones, ir įsikūrė Anglijoje. Dabar Todmordene, Lancs, jie turi savo pramonės imonę — elektrinių anklodžių ir pagalvių dirbtuves. Nežiūrint didelių mokesčių ir kitų sunkumų, jų dirbtuvės veikia pilnu tempu.

Malonu, kad čia gauna darbo ir lietuviai tremtiniai. Vienas jų priimtas net kanceliarijos darbininku. Tai bene pirmas visų aerijoje lietuvis, EVW, gavęs darbo raštinę!

Ponai S. Wallace ir M. Platt yra nušėrdūs ir užjaucia darbininkus, ypatingai lietuvius. Besikūriantiems pradžiai paskolino daį baldų, aprūpino maisto produktais ir suteikė kitokią pagalbą. Viršnorminio darbo metu jie savo automobiliu parveža darbininkus į jų butus. Tremtiniai jų globoje tikrai džiaugiasi ir sakosi tadę „America in England“.

Svajus.

Vokietijoje:

Laukiama naujos „konsultacijos“

Augsburgas. Ateinančių metų sausio 9 d. IRO ketina likviduoti Haunstettens stovyklą, kurioje šiuo metu dar gyvena 246 lietuvių. Jie busi perkelti į gretimą Hochfeldą arba paskirstyti po kitas stovyklas.

— Paskutiniu metu emigracija į JAV kiek sumažėjo. Iš kai kurių IRO pareigūnų pusės pastebimas tremtinių bauginimas, mėginant atkalbėti nuo emigracijos į JAV, visais galimais būdais reklamuojant Australiją. Girdi, IRO spaudimas važiuoti į Australiją esąs daromas „pačių DP gerovei“, nes kas iki 1950. VII.1 d. neišemigruos, praktiškai nebeteiksias galimybių iš viso išemigruoti.

— Pastebėta, kad IRO įstaiga rimtai ruošiasi papildomai DP „konsultacijai“. Siam reikalui jau esą pasamdyti pagalbiniai tarnautojai, vėl sudaromi šeimų sąrašai.

Is Weheno kultūrinio gyvenimo

Išemigruvus jaunimui ir stambiesiems kultūrinio darbo šulams, apriamo ir visas šios stovyklos kultūrinis gyvenimas. Jo nebeįjudina nė naujai atkeltami iš kitų stovyklų žmonės. Rodos, kad susikaltos transatlantinės dėžės, tartum siaubingi pasakų slibinai, surijo mūsų šauniuosius ansamblius, chorus, scenos mėgėjus ir visa kita. Liko tik plaučių nuotraukos, garantijos, dokumentai ir visas...

Tat tikrai džiugu stebėti ir matyti, kad vis dėlto ir tokioje aplinkumoje atsiranda

žmonių, kurie dirba ligi paskutiniųjų „pašaukimo“ dienų. Prie tokių žmonių priskirtinas Weheno gimnazijos mokytojų ir vyresniųjų klasių mokinių būrelis. Išnykus jaunimo organizacijoms, patys gimnazijos mokytojai imasi organizuoti visai stovyklos jaunuomeni kultūringą latsvalaikio praleidimą. Tris kartus per savaitę veikia vakarais jaunuomeni skatlykla ir žaidimai. Be to, suorganizuotas ir jau suskubo pasirodyti viešai valdybos būrelis. Kalėdoms tas būrelis ruošia Zemaitės „Petra Kurmeli“ pastatyti (inscenuotą Kidolio). Suorganizuotas Sachmatininkų būrelis, Nuolatos vyksta staio teniso, krepšinio turnyrai.

Gimnazijos direktoriaus p. Ant. Giedraičio iniciatyva kviečiami trečiadienio pasiūlymams, kuriuose dalyvauja būrelis stovykloje gyvenančių mokytojų ir šiaip asmenų, besidominčių aktualiais klausimais.

Argentinoje:

Indėniski piknikai ir lietuviska sutartinė

Kad ir palengva, žlame krašte vis dėlto susirenka nemažas skaičius lietuvių tremtinių. Daugiausia vargina kalbos nemokėjimas. Lietuviai tremtiniai smarkiai tebejaucia lietuvisko kultūrinio peno stoka, kurio tenka ieškoti lietuviskuose laikraščiuose ir kultūrinuose parengimuose. „Argentino Lietuvių Balsas“, nors ir nemažas laikraštis, kaip išsėnas kartą per dvi savaites, mūsų patenkinti negali. Dar mažiau laukiama kultūrinis žurnalas „Laikas“, pasirodęs vos kartą per mėnesį. Laimė, kad nuo šio „bado“ dar galime gintis, užsisakydami Vokietijoje, JAV, Anglijoje ar Kanadoje išsėnacinis laikraščius. Į tai, kad laikraščiai atkeliauja gerokai pasene, dypukai čia nekreipia dėmesio nes žinios apie išblaškytų po pasaulį lietuvių gyvenimą ir veiklą mums lieka nesena-stancios.

Vietos lietuvių kultūriniai pobūviai čia vos savotiški. Stai vienas vaizdelis:

Nuenu kartą į lietuviską parengimą su lietuviska programa. Bet jau prie kasos nuu nusivilti: lietuvaltė sesė, apsirengusi tautiniais drabužiais, į mane prabyla ispaniškai. Toliau mane pasitinka ispaniškai kalbą lietuvių jaunuoliai — tvarkdariai, užsirišę ant rankovių argentiniečių tautines spalvas. Tik uždangal pakilus, nors ir sunkiai, bet lietuviskai prabyla pranešėjas. Kiek atgavęs kvapą, bet... valdino vėl ispaniškai. Ne-nuostabu tad, kad iš tokių kultūrinų „lietuviskų parengimų“ grįžti kaip iš pakosy-nų...

Vasaros metu lietuvių čia rengia išskylas (piknikus). Bet ir ten nebėra lietuviskų papročių: ant laužų kepa mėsa ir ją pusžalę valgo. Geria kaž kokių žolių sunką per vamzdelį, leisdami ją iš rankų į rankas. Skamba svetima muzika. Žodžiu, tai tėra m-dėnu gegužinė džiunglėse.

Vis dėlto lietuviskumas daugelį širdyje tebėra gyvas. Kartais vienas kitas būrelis, kad ir nedrąsiai, užtraukia lietuviską sutartinę.

L. Kančauskas.

SUPLAUDINAMO STOVYKLA

Memmingenas, XII.12-13 d.d. čia buvo suglaudinta DP stovykla, atimant iki šiol turėtas geresnes patalpas — Siedlunge ir perkeliant tremtinius į Aerodromo karveivis, į visais atžvilgiais blogesnius kambarius.

Prasideda šventieji Metai

Šventieji Metai jau čia pat. Jūs pradės šventasis Tėvas Romoje Kučių dieną, iškilmingomis apeigomis, atidarydamas paprastai užmūrytas bazilikos duris, lyg atverdamas jas pasaulio tikintiesiems. Iškilmingose apeigose dalyvaus įvairiausių tautų bei valstybių atstovai. Nuo tada prasidės šventieji Metai ir eilė maldininkų iš visų kraštų lankys Amžinąjį Romos miestą. Kaip gailla, kad jų tarpe nebūs iš anapus geležinės uždaros esančių tautų, jų tarpe ir mūsų okupuotos Tėvynės, atstovų.

Lietuvių Tremtinių Katalikiskosios Akcijos centras šia proga kviečia tremtyje gyvenančius mūsų tautiečius katalikus aplankyti Romą, visus keilonės vargus ir sunkumus bei maldas aukojant už pavergtą tėvynę, kenčiančius artimuosius Sibire ir Lietuvoje. Tie, kurie dėl vienu ar kitų priežasčių negalės aplankyti Amžinojo miesto, prašomi padauginti savo geruosius darbus, aukas ir maldas ir tokiu būdu įsijungti į savo Tėvynės gelbėjimo darbą. Visi tikintieji dar raginami galimai dažniau kalbėti Sv. Tėvo Piliaus XII šventiesiems Metams skirtą maldą, kurioje gražių būdu išreikšti visi šlandienės gerosios žmonijos dalies troškimai.

Iš Vokietijos į Romą vyks visa eilė maldininkų ekskursijų. Tokią ekskursiją ruošia ir L. T. K. Akcijos centras. Tikslus laikas ir kitos reikalingos informacijos bus praneštos visiems stovyklų kapelionams.

L. T. K. A. Centras

Lietuviški kalėdiniai atvirukai

Artinantis Kalėdų šventėms, ne vienas gausite iš Amerikos sveikinimų lietuviskais atvirukais. Be kitų, tokių lietuviskų atvirukų, su dail. Ed. Krasausko nupieštais vaizdais ir lietuviskais įrašais, išleido Waterbury Šalpos Klubas, norėdamas patarnauti lietuviams.

C/Kartotekos skelbimas Nr. 7

- Is JAV ir kitur paieškomi šiame skelbime išvardinti asmenys. Ieškomieji, ar apie juos žinantieji, malonėkite atsiliepti C. Kartotekai, kartu nurodant skelbimo eilės Nr. ir įdedant reikiamą kiekį pašto ženklų atsakymui apmokėti. Siųsti šiuo adresu: München 27, Rauchstr. 20 C. Kartotekai.
67. Viktoras Eidukaitis — ieško sesers Anelės Baranavičienės, grįžusios dėl ligos iš Anglijos.
68. Antanas Puškorius — ieško operos solisto Vlodo Puškoriaus.
69. Ona Degučutė — Kenėliuvenė ieško: Antano Degučio, Ievos Degučutės ir Katarinos Degučukės.
70. K. Genženė — ieško: — Sušienės Julijos, Mincikos Broniaus su selma Bružinsko Jono, Vilko Kazlo, Opulskių šeimos, Lickūnaitės Bronės. Visi iš Telšių apsk. Kalnėnų kaimo.
71. Vladas Virkietis — ieško Vlodo Virkietio gim. 1922 m. rugs. 9d.
72. Pranas Turūta — ieško: Vilčinskaitės iš Marijampolės miesto.
73. A. Lukoševičius — ieško Skarupskų Alfonso, Jono, Karolio, Juozo, Prano, kilusius iš Zeimių valsč. Kedainių apsk.
74. Pranas Stanelis — ieško: Zdancevičių — Vinco, Eugenijos ir sūnaus Romualdo.
75. G. K. Budris — nori susirasti savo sesers sūnų, TRESČINSKA, gim. Tirkšlių miest. Mažeikių ap. iš Adomo ir Anasztazijos Triščinskių.
76. Gauti adresai: Ninai Abromaitytei, Jonui Adomaičiui, Julijui Gendvilui, Malvinai Buteikaitei — Stonkienel, Stasiui Matuzai,
LTB/C. KARTOTEKOS VEDĖJAS.

JAV: Dainos ir meno dienos Cikagoje

Emigracija davė progos daugeliui lietuvių apsigyventi Cikagoje. didžiausiam Amerikos lietuvių centre. Tarp arti dviejų tūkstančių atėvių, čia įsikūrė nemaža mūsų menininkų, dainininkų, muzikų. Rudens metu atėjus, mūsų dainininkai ir teatralai suskubo burtis į meno židinius ir tuo padarė užuomazgas lietuvių kultūriniam gyvenimui.

Atidarytas lietuvių teatras

Mūsų skaitytojai nekarta jau girdėjo, kad Valst. Teatro akt. ir rež. St. Pilka Cikagoje yra suorganizavęs lietuvių profesionalų teatrą ir gražiai dirba, tęsdamas lietuvių dramos teatro tradicijas. S. m. gruodžio 3 d. šis Teatras turėjo pirmąją premjerą. Tai Juozo Grušo 4 veiksmų drama „Tėvas“. Vaidinimas vyko didžiuleje Eleventh St. teatro salėje. Kaip pastebė „Naujienos“, teatrą užkimo daugiausia naujieji atėviai žiūrovai. Spektaklį atidarė Lietuvos konsulas Dr. P. Daudzvardis, palinkėdamas geriausios sėkmės. Paskui, asistuojant tautiniais rūbais pa-

sirėdžiusiems lietuviams, konsulas perkirpo kaspiną.

Lietuvių Teatras, „Naujieji“ žodžiais, žada būti profesiniu teatru, kurio teatralų kolektyvą sudaro daugiausia ne mėgėjai, bet patyrę aktoriai. Džiugu, kad po pasaulį išsiskirsčiusieji mūsų teatralai nedingo. Jie vėl splečiasi į kolektyvus ir, nors ir sunkiose sąlygose būdami, ryžtasi atkurti šią kultūrinio gyvenimo sritį.

„Tėvas“ bus pakartotas ateinančių metų sausio 7 ir 15 d. Vaidino: Lilija Barčaitė (baigus V. T. dramos studiją Kaune), Petras Mačys — Mačinskas (vaidyba studijavęs Petrapielyje, vaidinęs ten pat Valčiaus teatre, vėliau Vilniaus ir Siančių Valst. Teatruose), Ona Petravičiūtė (baigus Valst. Teatro dramos studiją Kaune), Alfias Brinka (kas jo nepažįsta!), Julius Bajoravičius (Siančių Valst. Teatras), Kazys Oželis (Kauno Valst. Teatras), Stasė Kielaitė, Elena Petrokaitė, toliau — Salomėja Aleksūnaitė, Kazys Vešota, Balyš Sribas, Juozas Brazys ir kt. Dailininkas Vl. Vijeikis.

Ir „Atžalynas“ debiutavo.

Lapkričio 27 d. vienoje lietuvių salėje debiutavo jau iš tremties mums pažįstamas „Atžalynas“. Jo giminė Hanau stovykla. Cikagoje jis prigijo jau vasarą ir po kruopštaus darbo pasirodė su Adomėno „Svetimomis Plunksnomis“. Sis veikalas atžalyniečių buvo statytas Vokietijoje, tačiau čia vaidino kiek su pakeistu sąstata. Ir sis spektaklis susilaukė gausybės žiūrovų.

Jaunajam „Atžalynui“ vadovauja aktorius Blekaltis Jurgis. Atžalyniečiai be didesnių pretenzijų, tačiau ryžtingi ir taip pat žada dažniau pasirodyti Cikagos lietuvių scenoje.

Dainininkų koncertai.

Rudens metu stipriai pradėjo reikštis ir mūsų dainos, stipriausios pajėgos. Antaninos Dambrauskaitės koncertas, ruoštas Cikagos lietuvių veikėjų sudaryto komiteto viename didžiųjų Cikagos teatrų, praėjo su dideliu pasisekimu. Si žymioji mūsų dainininkė pasirodė visame savo pajėgume ir žavėjo klausytoją aukšta dainavimo kultūra. Tik gal be reikalo buvo dainuojama ir vokiškai, ką publika padėjo su pastaba.

Lietuvių kolonijose, ivairių parengimų metu gražiai pasireiškia solistės Motiekaitienė, Baranaukas, Bičkienė, Adomaitienė, prof. V. Jakubėnas. O gruodžio 11 d. Cicero lietuvių kolonijoje Sv. Antano bažnyčioje įvyko pulkus religinis koncertas, kur be Vyčių vyrų choro, vadovaujamo L. Simučio Jr., dalyvavo mūsų žymiosios pajėgos-Vyt. Marijėšius, St. Baranaukas ir Iz. Motiekaitienė. Koncertas praėjo puikiai.

Turėsime ir tautinį ansamblių.

Atvykus Cikagon p. Veličkai ir laukiant muz. St. Sedeikos, pradėta rūpintis atgavinti Tautinį Ansamblių ir, papildžius naujomis jėgomis, pasirodyti lietuvių visuomeni visai su naujo žanro menu, kas, gal būt, labiausiai patrauks sentuosius Amerikos lietuvius.

Tautinio Ansamblio branduolį sudarė Cikagoje apsigyvenę Hanau „Dainavos“ ir Seiligenstato Tautinio Ansamblio buvę dalyviai.

Padėka

Giliau liudėsio valandoje mus atjautusiems ir prisidėjusiems laidojant A. A. pulkintinką, valstintinką-chemiką

Kazį Cesėką, tautiečiams ir bendradarbiams nuoširdžiai dėkojame. Ypatingai esame dėkingi LTB Augsburg apylinkės komitetui, jo pirmininkui ir lietuviams kunlgams. Žmona, dukrelė ir brolis.

„Lietuvio“ prenumeratorius Anglijoje

Malonūs „Lietuvio“ skaitytojai Anglijoje kviečiami nelaukti paskutinių gruodžio mėn. dienų, bet jau dabar atnaujinti prenumerata. Atnaujinti galima tiesiog administracijai pasiunčiant 10 tarptautinių kuponų, arba 5 šil. už vieną mėnesį „Lietuvio“ atstovybei Anglijoje, 10, Warrels Terrace, Bramley — Leeds.
Prenumeratoriai, kurie dar nėra atsilyginę už šiuos metus, maloniai kviečiami neuždėsti. „Lietuvio“ daug kam pareiškė platų pasitikėjimą ir laukė savo prenumeratorių net ir tada, kai jie kelių mėnesių laikotarpy dėl įvairių priežasčių negalėjo atsilyginti. Tad jis tiki, jog prenumeratoriai jo neapvais ir sąžiningai atsiskaitys.
„Lietuvio“ atstovybė Anglijoje kviečia malonius prenumeratorius 1950 m. ne tik neiškristi iš „Lietuvio“ šeimos, bet dar surasti naujų prenumeratorių. „Lietuvio“ didžia dalimi laikosi Anglijoje gyv. prenumeratorių skaitlingumo dėka.
„Lietuvio“ Atstovybė Anglijoje.

V. Péteraičio lietuviskai-angliskų žodynų reikalu

Jau išėjo iš spaudos ir yra platinamas naujas V. Péteraičio lietuviskai - angliskas žodynas (su tartimi). Šį žodyną V. Péteraitis paruošė remdamasis jau anksčiau išėjusiu savo žodynu, kuris yra žymiai sutrumpintas, mažesnio (kišeninio) formato ir yra skiriamas anglų kalbą besimokantiems. Tartis (tarptautiniai ženklais) yra žymima po kiekvieno anglisko žodžio ar posakio. Žodynas yra 418 = 16 pusl. ir jame tilpo per 12.000 lietuviskų žodžių. Jis yra įrištas labai geraiis drobės viršėlais ir kaštuoja: Vokietijoje 10,— DM; Anglijoje 12 šilingų, Australijoje — 16 šilingų, Kanadoje — 2,5 dol., Amerikoje ir visur kitur 2 (USA) dol.

Taip pat yra dar nedidelis kiekis likęs didžiojo V. Péteraičio lietuviskai - anglisko žodyno. Jis yra didelio formato, apima 600 pusl. ir įrištas geraiis drobės viršėlais. Žodyne tilpo per 30.000 pagrindinių lietuviskų žodžių, parinkti iš įvairiausių gyvenimo sričių. Didžiojo žodyno kaina: Vokietijoje — 22,30 DM; Anglijoje — 22/6; Amerikoje ir visur kitur 5 dol.

Pas sekančius mano atstovus užsienyje galima gauti (sumokant pinigų iš anksto) abu aukščiau paminėtus žodynus.

- 1. Anglija: Mrs. L. Townsend, Back 19 Crookes, Sheffield 10, Yorkshire, England;
2. Kanada: Miss E. Péteraitis YMCA 183 St. Catherine East, Montreal Que. Canada;
3. Australija: Mr. J. Glušauskas, Weroona Ave., Ascot Park, Adelaide, S. A. Australia;
4. JAV: Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje GABIJA, 412 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Tautiečiai, gyvenantieji kituose kraštuose ir norintieji įsigyti minimus žodynus, yra prašomi kreiptis į Kanados atstovą Miss E. Péteraitis arba betarpiai į leidėją Vokietijoje.

Kadangi vokiečių munitinės labai suvaržė knygų išsuntimą į užsienį, tai suinteresuotieji tautiečiai gyvenantieji Vokietijoje yra prašomi prieš išemigruojant vietoje minimus žodynus įsigyti.

Tautiečiai, gyvenantieji užsienyje, yra maloniai prašomi, užsisakant pas atstovus žodynus, kartu prisinti ir pinigų.

Leidėjas Mėčys Sutkevičius
(17b) München 9, Pilgersheimerstr. 21/1
Telef. 41787

Metams keičiantis

Na, gruodžio 22 d. kalbėti apie metų keitimąsi, truputį ankstyva - pasakys žmonės, skaičiuoja laiką pagal kalendorių ir matematiką.

Metai bėga, keičiasi žmonės ir pasaulis. Bismarckas sykį pasakė, jog geriausiai atveju valstybės vyras gali pasiekti tik to, kad jo kūriny išlaikytų daugiausiai 50 m. Jam pačiam tas pranašavimas tiko - jo epocha 1862-1914 m.

Paryžiuje neseniai pasibaigė dovanų Stalinui, kuriam vakar sukako 70 m., paroda. Ten surinktos krūvos kvailumo įrodymų. Profesinės sąjungos lenktyniavo rinkdamos pinigus. Moterys mezgė ir siuvinėjo, jaunimas piasūstė šachmatus iš medžio ir dramblio kaulo.

Blaivus „Die Tat“ korespondentas apžiūrėjęs tą parodą aiškina: „Ir visa tai atsitiko ne kokioje nors laudies demokratijos šalyje. Tai atsitinka krašte, kuriame kadaise juoklingumas užmušdavo ir kurioje vado kultas buvo neįmanomas.“

Šiandieną daug kalbama ir apie pavergtuosius. Pasinaudojama ir memorandumu medžiaga. Dar daugiau. Vokiečių laikraščiai nesulaikdami pakankamai informacijos, pradėjo patys fantazuoti lietuviškom temom.

„Der Spiegel“ pasakoja istoriję apie Lietuvos partizanų, iliustruoja žemėlapiu ir aprašo jų vadą važiuojantį į... Washingtoną prašyti pagalbos. O ir didžiausio vokiečių laikraščio, britų laiminamo, hamburgiško „Die Welt“ sekma-dienė laida „Die Welt am Sonntag“ pasakoja milijonams savo skaitytojų (ne be romantiškų pagražinimų) apie Lietuvos pasipriešinimą ir daro išvadas, ku-rias galima pasidaryti ir iš „Spiegello“ fantazijų.

„Lietuvių pasipriešinimas yra mažos tautos valios ginti savo laisvę nuo prispaudėjų pavyzdys. Kartu toji padėtis raida yra įspėjimas: nė vienas pasipriešinimo judėjimas ilgai negali prisimti atsakomybės už tas re-presalijas prieš civilius gyventojus, kurias iššaukia jo kova prieš užke- nojančių režimą.“

Tačiau tautos idealas yra gyventi, ne mirti. Tas pats tinka ir mums, laisvėje išsibarsčiusiems. Turime ne mirti (ši kartą nefizine, bet dvasine prasme), bet išsilaikyti savo tautai.

Laikai keičiasi. Tai galime pastebėti ne tik iš kalendoriaus nuplėšiamų lapų, bet ir iš laikraščių politinių puslapių. Gali atsitikti, kaip tą gūdžią naktį: „Toje pačioje šalyje buvo piemenų, kurie budėjo ir sergėjo per naktį savo bandą. Štai Viešpaties angelas atsisėjo prie jų, ir Dievo skaitumas ap- švietė juos. Jie labai nusigando; bet angelas jiems tarė: Nebijokite! Nes štai aš skelbiu jums didelį džiaugsmą, kurį bus visai tautai, kad šandien jums gimė Išganytojas... Umai atsirado prie angelo daugybė dangiškos kariuomenės, kurie garbino Dievą ir sakė: Garbė Dievui augštybėje ir žemėje ramybė geros valios žmonėms!“ (Luko 2,8-14).

Lietuva Europos kultūros konferencijoje

Europinis Sąjūdis turi tris komisijas: poli-tinę, socialinę — ūkinę ir kultūrinę. Pas-taroji gruodžio 8/12 d. suaukė Lausanne konferenciją, kurios uždavinys — apsva-rs-tyti europinę kultūros išlaikymo ir jos sklei-dimo tarp Europos tautų galimybes. Konfe-rencijai dalyvavo Europinio Sąjūdžio narių — valstybių atstovai. Kadangi Lietuvos for-malaus priėmimo klausimas dar neišspręs-tas, Lietuvos atstovai dalyvavo kaip sve-čiai. I konferenciją buvo nuvykę Europinio Sąjūdžio Lietuvos Tautinės Tarybos pir-mininkas p. V. Sidzikauskas ir vicepirminin-kas p. J. Brazaitis. Latviams atstovavo Svei-carijoje gyvenęs p. Skrebers.

Konferencija priėmė eilę švietimo, tarpu-savio ryšių, institucijų reikalų rezoliucijų, skatinančių vyriausybės šalinti technines kliūtis, trukdančias kultūrinį tautų bendra-darbiavimą ir keitimąsi kultūrinėmis verty-bėmis (turima galvoj mūitai knygomis, pasi-keitimas profesoriais bei studentais), ska-tinančių švietimo įstaigas, kiną, radiją, spaudą populiarinti europinės vienybės idė-ją.

Konferencijos metu pavergtosios rytų ir vidurio Europos tautos turėjo savo trumpą pasitarimą. Buvo nusistatyta praversti konfe-rencijoje rezoliuciją prieš kultūrinio gyve-nimo smaugimą okupuotose kraštuose ir iš išsigelbėjusiųjų kultūrininkų (profesorių, menininkų, studentų) įjungimą į jų kvali-fikacijas atitinkantį darbą laisvosios Euro-pos tautose. Konferencijoje šios siūlomos rezoliucijos formaliniu protestu, kad nebuvo atitinkamo komisijai apsvarstytas, belgams insi-stuojant, buvo mandagi būdu atidėtos ir atiduotos Kultūrinei Komisijai pirma iširti.

Lietuvių delegacija įteikė konferencijos pirmininkui Salvador de Madariaga (ispanas, Cambridge universiteto profesorius) laišką kuriame išdėstytos lietuvių pažiuosios Euro-pos kultūros likimą ir išgelbėjimui būtinas sąlygas. Šis laiškas rado atgarsio pirminin-ko Madariagos Konferencijos baigiamaj kal-boj. Jis pažymėjo negalįs geriau apibūdin-ti konferencijos prasmės, kaip kad ji iš-reikštą jam įteiktame laiške draugų iš Lie-tuvos, vieno iš kraštų, kurie yra paskan-dinti svetimos valstybės, kurią tačiau, kal-bėjo pirmininkas, — mes tikimės, galėsia greit pasveikinti kaip nepriklausomą mūsų tarpe. Kaip tik dėl to, kad tai laiškas iš at-stovų tokio krašto, jo posmas turi ypatingos reikšmės... Toliau pirmininkas citavo laiško ištrauką ir ją komentavo. Laiško nu-rašai pirmininko direktiva buvo išdalinti vi-siems konferencijos dalyviams ir žurnalis-tams.

Mūsų delegacija užmezgė asmeninius kon-taktus su ES vadovybės žmonėmis, kitų de-legatais, aplankė 14 redakcijų bei spaudos agentūrų (Lausanne, Ženevą, Fribourge, Berne, Luzernę, Žürichę, Bazelę), judindami Lietuvos reikalą, įteikdami atitinkamos me-džiagos.

Anapus geležinės uždangos esančių tau-tų atstovai, dalyvavę konferencijoje sutarė palaikyti tarp savęs nuolatinį ryšius ir sudaryti tam tikrą kultūrinio bendradarbia-vimo centrą.

Sekantis „Lietuvio“ numeris išeis sausio mėn. 5 dieną.

vyklais, bet ne tautines. Dabartiniu IRO ap-skaiciavimu, apie 26.000 DP negalės dėl fi-zinių trūkumų išemigruoti. Direktorius Ed-ward pareiškimo, iki kovo mėn. pabaigos stovyklos turi būti suglaudintos ir redukuo-tos iki minimumo.

Siu metu IRO biudžetas sumažintas 15%. Labai daug iš IRO išlaidų pareikalavo t. v. konsultacijos programa — net 300 etatų. Beraščių mokymas — irgi 300 etatų. Ste-vyklų kilnojimas ir jų suglaudinimas IRO kaizuoja taip pat labai daug. Rysininkai iš-kėlė mintį, kad stovyklos bent žiemos metu nebūtų kilnojamos, kadangi kilnojamesiems sudaro labai daug vargo, ypač šeimoms su mažais vaikais, kurie dėl persišaldymo greit suserga. Į tai dir. Edward pažymėjo, kad stovyklų kilnojimo jie jokiū būdu atidėti ne-gali, nes toks yra karinės vadovybės pare-dymas.

Iškelta mintis, kad IRO įstaigose tik DP užimtų visas vietas. Šią mintį parėmė ir darbo skyriaus viršininkas, Mr. H. H. Ruth-rauff. Artimiausiu metu, norint gauti ku-riose nors IRO įstaigoje tarnyba, bus rei-kalinga Liaison Officer (tautinio ryšininko) rekomendacija. Area's Employment Officer galės darbo duoti tik asmenims, turintiems Liaison Officer rekomendacijas.

Iškelta mintis, kad IRO įstaigose tik DP užimtų visas vietas. Šią mintį parėmė ir darbo skyriaus viršininkas, Mr. H. H. Ruth-rauff. Artimiausiu metu, norint gauti ku-riose nors IRO įstaigoje tarnyba, bus rei-kalinga Liaison Officer (tautinio ryšininko) rekomendacija. Area's Employment Officer galės darbo duoti tik asmenims, turintiems Liaison Officer rekomendacijas.

Aklųjų klausimas.

S. m. gruodžio 15—16 d. atvyksta Nor-vegijos komisija aklųjų DP pergabenimo į Norvegiją klausimu. Norvegija iš viso, kaip iki šiol žinoma, yra nusistačiusi priimti 50 aklųjų su šeimomis. Pirminybė teikiama če-kams ir pabalteičiams. Pradžioje Norvegija mananti paimti 17 aklųjų ir 23 jų šeimos narius. Išvažiuoti galės ne tik stovykloje gyvenantieji aklieji, bet taip pat ir priva-čiai gyvenantieji (free living) asmenys.

Stovyklų kilnojimas.

Ši mėnesį panaikinamos Stuttgart-Fell-bach, Augsburg-Haunstetten ir Memmingen-Siedlung stovyklos. Iš jų lietuviškos — Augsburg Haunstetten ir Memmingen-Siedlung. Pirmosios stovyklos gyventojai bus perkelti į Augsburg-Hochfeld, Memmingen-Fliegerhorst bei Kempteno stovyklas; iš an-trosios — į Memmingen-Fliegerhorst.

Klaipėdoje bolševikai tyčia sudegino vieną bažnyčią. Gaisro metu susirinkusios rusės (jų ten daug yra) tyčiaosi iš Dievo namų. Griūdamas pastatas keletą jų užmušė.

Kintuose naktį, kai ziegoriaus rodė dvy-likta, mane ėmė žadinti, girdi, šią naktį kaž-kas baisaus vyksta. Tūkstančiai automobilių raizė D. ir M. Lietuvos žemė. Buvo renkami ir vežami žmonės, kurie nesutiko pasirašyti „savanoriško įstoimo į kolchozus“ prašymų. Ėmė senius ir vaikus, vyrus ir moteris, svei-klus ir ligonis. Musė ir spardė kojomis. Su-rinktuosius gabeno į stotis ir kišo į preki-nius vagonus. Kai kur sumitėjai atplėšė vago-ny grindis bei lubas, pabėgo. Bet kur gali žmogus dingti toje peklėje, kurioje dabar gy-vena Lietuva?

— Sunku dabartinėje Lietuvoje. Gal žmo-nės dar ir turi ko valgyti, bent jau D. Lietu-voje, tačiau žemė nebe jų. Mūsų žmonėms nuolat jų po kojų žemė. Gyvena jie nu-latinėje baimėje, visada drebėdami.

Laimingu būdu man pavyko išsprukti iš to pragaro ir per metus laiko pasiekti dau-gelius pažįstamų laiškus — nė vienas neat-sakė. Gal jų ir gyvų nebėra, o gal Sibire, iš kur labai mažai kai rašo.

Kai mes, sėdėdami kukliame stovyklos kambaryje, kur gyveno trys šeimos, paklausėme sakytoją Martyną, kaip jam atro-do mūsų tremties gyvenimas, palyginus su tuo, ką išgyvena Lietuvos žmonės, jis mums atsakė:

— Jūsų veidų negalima nė lyginti su pa-siilikusiu Lietuvoje artimųjų veidais. Jūs atrodote sveikai ir beveik visi esate sotūs. Jūs nejauciute baimės, kad gali šia naktį iš-vežti jus į Sibirą ar pasodinti kalėjimam. Tad ko jums dar reikia? Lietuvos gi žmonės vaikšto kaip gyvi numirėliai su įdubusiais ir išbalusiais skruostais.

Tad jeigu kada jus užgula neramumas ar jums ko truksta, prisiminkite savo artimuo-sius anapus ir jausitės laimingi, — baigė sa-vo pasikalbėjimą mums sakytojas Martynas.

V. Indr.

IRO veikla skaičiais

„Die Neue Zeitung“ iš Bad Kissingeno kilusiam apžvalginiam UNRRAs ir IRO veiklos straipsnyje nurodo, kad nuo 1947 m. liepos 1 d. iki 1949 m. lapkričio 1 d. 42 kraštuose esą įkurdinta 451.377 DP. Iš jų 130.497 esą išvykę į Jungtines Valsty-bes, 115.131 į Izraelį, 89.213 į Australiją, 82.824 į Angliją, 73.982 į Kanadą.

DP pergabenimu į užjūrius IRO nau-doja 36 transokeaninius laivus. Šis laivy-nas kasdien kažuoja po 280.000 dolerių. 16.000 DP per devyis metus buvo išgabenti lėktuvais. Vieno DP pergabenimas į JAV kažuoja 140 dol., į Australiją — 450 dol.

1949 m. lapkričio 1 d. IRO tarnyboje dirbo: 723 asmenys su kuriais nors JT

Prie Nürnberg IRO įrengė farmą, kurioje DP mokomi moderniškoje amerikoniško ūkininkavimo metodu. Šiuos kursus baigusiems bus taikoma, kaip ūkininkams, emi-gracijos pirmenybė. Į šiuos kursus patekti šiuo metu labai sunku, nes norinčiųjų daug.

Schweinfurto Vocational School šiuo me-tu priima ir privačiai gyvenančiuosius, ta-čiau IRO jiems aprūpinimo neduoda ir maistą reikia turėti savo. Privatai gyvenantieji, norį patekti į kurio nors Schweinfurto amatų mokyklos kursus, turi gauti atitin-kamus prašymams blankus savo tautiniuose komitetuose (lietuviai LTB Centro Komitete, München 27, Rauchstr. 20).

Vokietijoje pasiliekančių reikalai

IRO juos mano grupuoti į bendras sto-

BALFas sveikina tremtinius

AMERIKIEČIO TEISEJO ŽURIO AUKA NELAIMINGIAUSIEMS

Kalėdų švenčių ir Naujųjų Metų pro-ga BALFO Įstaiga Europoje prisiminė pačias nelaimingiausias lietuvių trem-tinių šeimas: ligonius, džiovininkus, našlaičius, bebaigiančius mokslus ligo-nius studentus, padovanodama jiems CARE pakietų, saldinių, kėkavos, kavos, šokolado, riebalų, miltų, cukraus, arba-tos, ryžių, kruopų ir kitokių dovanų.

Prie iš Amerikos gautųjų gėrybių, dalis gėrybių įgyta ir tiesioginiu keliu iš aukų, kurias BALFas Europoje yra gavęs iš savo štabo narių ir laiminges-nių lietuvių bei amerikiečių lietuvių draugų.

Didžiausia auka buvo lietuvių teisėjo Žurio, iš Chicago, Ill. — 50 dolerių, — ku-rią buvo tiesioginiai įteikęs Europos besilankydams BALF įgaliotiniui Eu-ropoje J. Valaičiui.

BALF įgaliotinis Europoje J. Valaitis įteikdamas sunkiausiai gyvenantiems tremtiniams, dovanas, perdavė BALF Centro Pirmininko Dr. kun. J. B. Kon-čiaus linkėjimus ir užtikrinimą, kad Amerikos lietuviai tremtinių nepamirs.

BALF ĮSTAIGA EUROPOJE.

Lietuvos žmonės gelbėjo

Pradžia 5 pusl.: Sakyyas Martynos. Slapčia apleidau kolchozų ir mažais ratu-kais pasiekiau Tilžę. Čia gyveno daug žmo-nių ir buvo lengviau patekti į Lietuvą. Lie-tuvoje tada kolchozų dar nebuvo, žmonės gyveno sočiai, turėjo daug duonos ir kai ką prie duonos. Jie buvo geraširdžiai ir mielai prilaikydavo mūsų vaikelius, o taip pat dau-gelį M. Lietuvos lietuvių ir vokiečių. Jeigu jie nemirė, tai tik didiečių dėka. Kai po kurio laiko vaikeliai grįžo, gražiai kalbėjo lietuviškai.

Tilžėje tada buvo didžiuliai turgai. Suva-žiudavo lietuviai nuo Sialės, Pajūrio, Tau-ragės ir kt. Žemaitijos vietų. Žmonės vež-davo parduoti viską, ką turėdavo, nes jiems labai reikėjo pinigų: laukininkai buvo ap-krauti didžiuliais mokesčiais, po kurių na-šta negalėjo nė pajudėti. Į turgus suėdavo didžiulės M. Lietuvos lietuvininkų ir vokie-čių eilės. Jie slankiodavo tarpe vežimu, pra-šydami bent vienos bulvės ar grūdų saujos. Ir buvo vargas: žmonės tada mirė badu.

Bažnyčios - javų sandėliai

— Kaip sakytojais, daug kartų keliavau po Klaipėdos kraštą. Aplankiau ir kai kurias Žemaitijos vietas. Pagėgiuose katalikų baž-nyčia sudeginta, o evangeliška paversta javų sandėliu. Daugelyje vietų bažnyčios pradė-tos griauti. Atėmė ir tą, kurioje aš dirbau. Klebonas davė man 60 rublių, parapijiečiai dar sumetė 70 ir sakė: Važiuok, Martynai, į Vilnių, prie valdžios, gal ten išprašysi, kad grąžintu. 1948 m. gegužės mėnesį aš ir nu-vykau. Man pavyko gauti audienciją pas vieną ministrą lietuvių. Paėmė mūsų prašymą, per-skaitė ir labai maloniai paaiškino, kad jis padarysias viską, kas galima. Atsakymą at-siūsiąs po poros dienų raštu, kai reikala ap-svarstys ministrų taryba. Praslinko ne pora dienų, bet tiek pat mėnesių atsakymo nebuvo. Pagaliau atėjo, tik ne mums adresuotas: nuo bažnyčios bokštų numetė kryžius ir įruošė joje kiną. Likusias bažnyčias apėdėjo labai di-deliais mokesčiais ir jos palengva nyko. Kai aš kartą prisirtinau prie seniausios Klaipė-dos krašte Verdainės bažnyčios, iš tolo pa-mačiau daugelį vežimų su žmonėmis. Ale ne meistas jie buvo čia suvažiuavę: atvežė pir-mąjį tų metų javų grūdą valstybei, gi javų priėmimo punktą įruošė bažnyčioje. Pa-našūs sandėliai įruošė Šiaurės, Fektupėnų, Judrėnų, Jurbarko ir kt. bažnyčiose.

— Kaip sakytojais, daug kartų keliavau po Klaipėdos kraštą. Aplankiau ir kai kurias Žemaitijos vietas. Pagėgiuose katalikų baž-nyčia sudeginta, o evangeliška paversta javų sandėliu. Daugelyje vietų bažnyčios pradė-tos griauti. Atėmė ir tą, kurioje aš dirbau. Klebonas davė man 60 rublių, parapijiečiai dar sumetė 70 ir sakė: Važiuok, Martynai, į Vilnių, prie valdžios, gal ten išprašysi, kad grąžintu. 1948 m. gegužės mėnesį aš ir nu-vykau. Man pavyko gauti audienciją pas vieną ministrą lietuvių. Paėmė mūsų prašymą, per-skaitė ir labai maloniai paaiškino, kad jis padarysias viską, kas galima. Atsakymą at-siūsiąs po poros dienų raštu, kai reikala ap-svarstys ministrų taryba. Praslinko ne pora dienų, bet tiek pat mėnesių atsakymo nebuvo. Pagaliau atėjo, tik ne mums adresuotas: nuo bažnyčios bokštų numetė kryžius ir įruošė joje kiną. Likusias bažnyčias apėdėjo labai di-deliais mokesčiais ir jos palengva nyko. Kai aš kartą prisirtinau prie seniausios Klaipė-dos krašte Verdainės bažnyčios, iš tolo pa-mačiau daugelį vežimų su žmonėmis. Ale ne meistas jie buvo čia suvažiuavę: atvežė pir-mąjį tų metų javų grūdą valstybei, gi javų priėmimo punktą įruošė bažnyčioje. Pa-našūs sandėliai įruošė Šiaurės, Fektupėnų, Judrėnų, Jurbarko ir kt. bažnyčiose.

— Kaip sakytojais, daug kartų keliavau po Klaipėdos kraštą. Aplankiau ir kai kurias Žemaitijos vietas. Pagėgiuose katalikų baž-nyčia sudeginta, o evangeliška paversta javų sandėliu. Daugelyje vietų bažnyčios pradė-tos griauti. Atėmė ir tą, kurioje aš dirbau. Klebonas davė man 60 rublių, parapijiečiai dar sumetė 70 ir sakė: Važiuok, Martynai, į Vilnių, prie valdžios, gal ten išprašysi, kad grąžintu. 1948 m. gegužės mėnesį aš ir nu-vykau. Man pavyko gauti audienciją pas vieną ministrą lietuvių. Paėmė mūsų prašymą, per-skaitė ir labai maloniai paaiškino, kad jis padarysias viską, kas galima. Atsakymą at-siūsiąs po poros dienų raštu, kai reikala ap-svarstys ministrų taryba. Praslinko ne pora dienų, bet tiek pat mėnesių atsakymo nebuvo. Pagaliau atėjo, tik ne mums adresuotas: nuo bažnyčios bokštų numetė kryžius ir įruošė joje kiną. Likusias bažnyčias apėdėjo labai di-deliais mokesčiais ir jos palengva nyko. Kai aš kartą prisirtinau prie seniausios Klaipė-dos krašte Verdainės bažnyčios, iš tolo pa-mačiau daugelį vežimų su žmonėmis. Ale ne meistas jie buvo čia suvažiuavę: atvežė pir-mąjį tų metų javų grūdą valstybei, gi javų priėmimo punktą įruošė bažnyčioje. Pa-našūs sandėliai įruošė Šiaurės, Fektupėnų, Judrėnų, Jurbarko ir kt. bažnyčiose.

— Kaip sakytojais, daug kartų keliavau po Klaipėdos kraštą. Aplankiau ir kai kurias Žemaitijos vietas. Pagėgiuose katalikų baž-nyčia sudeginta, o evangeliška paversta javų sandėliu. Daugelyje vietų bažnyčios pradė-tos griauti. Atėmė ir tą, kurioje aš dirbau. Klebonas davė man 60 rublių, parapijiečiai dar sumetė 70 ir sakė: Važiuok, Martynai, į Vilnių, prie valdžios, gal ten išprašysi, kad grąžintu. 1948 m. gegužės mėnesį aš ir nu-vykau. Man pavyko gauti audienciją pas vieną ministrą lietuvių. Paėmė mūsų prašymą, per-skaitė ir labai maloniai paaiškino, kad jis padarysias viską, kas galima. Atsakymą at-siūsiąs po poros dienų raštu, kai reikala ap-svarstys ministrų taryba. Praslinko ne pora dienų, bet tiek pat mėnesių atsakymo nebuvo. Pagaliau atėjo, tik ne mums adresuotas: nuo bažnyčios bokštų numetė kryžius ir įruošė joje kiną. Likusias bažnyčias apėdėjo labai di-deliais mokesčiais ir jos palengva nyko. Kai aš kartą prisirtinau prie seniausios Klaipė-dos krašte Verdainės bažnyčios, iš tolo pa-mačiau daugelį vežimų su žmonėmis. Ale ne meistas jie buvo čia suvažiuavę: atvežė pir-mąjį tų metų javų grūdą valstybei, gi javų priėmimo punktą įruošė bažnyčioje. Pa-našūs sandėliai įruošė Šiaurės, Fektupėnų, Judrėnų, Jurbarko ir kt. bažnyčiose.

— Kaip sakytojais, daug kartų keliavau po Klaipėdos kraštą. Aplankiau ir kai kurias Žemaitijos vietas. Pagėgiuose katalikų baž-nyčia sudeginta, o evangeliška paversta javų sandėliu. Daugelyje vietų bažnyčios pradė-tos griauti. Atėmė ir tą, kurioje aš dirbau. Klebonas davė man 60 rublių, parapijiečiai dar sumetė 70 ir sakė: Važiuok, Martynai, į Vilnių, prie valdžios, gal ten išprašysi, kad grąžintu. 1948 m. gegužės mėnesį aš ir nu-vykau. Man pavyko gauti audienciją pas vieną ministrą lietuvių. Paėmė mūsų prašymą, per-skaitė ir labai maloniai paaiškino, kad jis padarysias viską, kas galima. Atsakymą at-siūsiąs po poros dienų raštu, kai reikala ap-svarstys ministrų taryba. Praslinko ne pora dienų, bet tiek pat mėnesių atsakymo nebuvo. Pagaliau atėjo, tik ne mums adresuotas: nuo bažnyčios bokštų numetė kryžius ir įruošė joje kiną. Likusias bažnyčias apėdėjo labai di-deliais mokesčiais ir jos palengva nyko. Kai aš kartą prisirtinau prie seniausios Klaipė-dos krašte Verdainės bažnyčios, iš tolo pa-mačiau daugelį vežimų su žmonėmis. Ale ne meistas jie buvo čia suvažiuavę: atvežė pir-mąjį tų metų javų grūdą valstybei, gi javų priėmimo punktą įruošė bažnyčioje. Pa-našūs sandėliai įruošė Šiaurės, Fektupėnų, Judrėnų, Jurbarko ir kt. bažnyčiose.

Atviras žodis

Lietuvė ir Coca-cola

A. J. Ružanovas, 203 Madison Street, West Wille, Ill., kuris dienos metu dirba kal-taliku ligininėje, o vakarais tvarko biblio-grafiją, mums rašo:

„Gavinanciai veikia LIETUVIS po tų visų coca — cola atsiduodančių ir pik-nikus bei vestuves aprašančių laikraščių.“

Visiems mano klientams ir bendradar-biams linkiu linksmų Kalėdų Švenčių ir laimingų Naujų Metų.

PRESSE-FOTO PAULAITIS, Foto ir Optikos prekyba, Wangen (Allg.), Herfatz 6.

DIDŽIAI GERBIAMIEMS AUTORIAMS, BENDRADARBIAMS, PLATIN-TOJAMS, „LIETUVOS ISTORIJO“ PRENUMERATORIAMS IR SKAITYTO-JAMS, IŠSIBLASKIUSIEMS PO PLATŪJĮ PASAULĮ,

Jaukių Kalėdų Švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linki

Leidykla „PATRIA“

Pėteraičio lietuviškai-angliškas žodynas — geriausia kalėdinė dovana!

1949 m. lapkričio 1 d. IRO tarnyboje dirbo: 723 asmenys su kuriais nors JT